

Izdaja upravni odbor
Železarne Ravne

Ureja uredniški odbor

Jože Delalut, Franc Fale,
Alojz Janežič, Ivo Kohlen-
brand, Marjan Kolar, Fran-
čiška Korošec, Jože Sater

Odgovorni urednik:

Marjan Kolar

Tel. 86 030, int. 304

Tisk: ČP Mariborski tisk
Maribor

Direktor Gregor Klančnik

Podjetniška donosnost

Štiri leta so že za nami, odkar smo vstopili v gospodarsko reformo, ki naj bi s sprostitvijo ekonomske zakonitosti prinesla večje gospodarske dosežke in razvila čut za donosnost strojev in naprav, delovnih sredstev, delavnic in tovarn. Nekatera podjetja so v tej prizadevnosti dosegla več, druga manj. Največ so dosegle tiste delovne organizacije, ki so morale samostojno utrditi svoj ekonomski položaj. Imamo vrsto proizvodnih organizacij in celih industrijskih grupacij, ki so v štirih letih dosegle mednarodni vrh in so uspešno vključene v svetovne blagovne tokove, na drugi strani pa imamo tudi vrsto takih, ki le s krediti pokrivajo svoje osebne dohodke in s tem med drugim vplivajo na povečanje medsebojne zadolženosti in razvijanje inflacijskih teženj.

Tudi naša delovna organizacija je med tistimi, ki niso dosegle vse, kar od njih gospodarska reforma terja. Le nam poznano firmo Böhler v Kapfenbergu, kateri bi naj bili po zahtevi gospodarske reforme konkurenčni, moramo pogledati in hitro bomo spoznali, kje so naše rezerve. Vzroki, da nismo dosegli več, so dvojni: pomanjkanje znanja in premajhna prizadevnost. Pri tem si upam trditi, da sta površnost in premajhna zavzetost večja krivca nepopolnih delovnih rezultatov in visokega odstotka neuspele proizvodnje kot neznanje. Brez oklevanja lahko ugotovimo, da je pomanjkanje čuta za podjetniško donosnost cele tovarne glavni vzrok, da se ob vstopu v peto leto gospodarske reforme še ne moremo pohvaliti s spremembo miselnosti, ki je pogoj vsakega, predvsem pa gospodarskega uspeha. Prav to naj bi v drugem petletnem obdobju reforme zgradili in s tem dosegli zasnove srednjeročnega načrta

gospodarskega razvoja, ki za leto 1975 predvideva 560 milijonov din letne realizacije.

Podjetnost in poslovna konkurenčnost sta v gospodarski reformi postala osnovna nosilca obstanka in prosperitete delovnih organizacij. Ta pogojenost je znatno spremenila ekonomski položaj tudi naše delovne organizacije, skrčila se je podjetniška donosnost in spremenilo razmerje med osebnimi dohodki in skladi. Rast proizvodnih stroškov in dvig osebnih dohodkov sta preteklo leto dosegla že tako raven, da smo bili v poslovni izgubi in ostali smo brez sredstev za lastne naložbe v tovarniške naprave in objekte družbene ravni.

Letos se je položaj zopet popravil, zaradi obveznosti pri investicijskih kreditih in predvidene rasti osebnih dohodkov pa nam tudi v prihodnjih letih ne bo omogočeno odvajati večjih sredstev v sklad skupne porabe, namenjen za objekte življenjske ravni. Da bi premostili težavno obdobje, smo se v interesu razvoja podjetniške miselnosti in skladne izgradnje tovarne ter kraja odločili za razpis notranjega posojila. Delavski svet je o tem razpravljal 23. aprila tl., končni tekst razpisa pa je 16. junija tl. sprejel upravni odbor.

Posojilo je razpisano v obliki obveznic v vrednosti po 120 din. Obveznice bomo odkupovali s pristankom, da se v šestih enakih obrokih izvrši odtegljaj od mesečnih prejemkov. Obveznice bomo sprejeli po plačilu zadnjega obroka skupno z mesečnimi prejemki osebnih dohodkov. Obvez-

(Nadaljevanje na 3. str.)

IZ VSEBINE

Obnova lahke kovačnice — O samoupravljanju in izobraževanju — Zasedanja delavskega sveta — Iz dejavnosti sindikata — Ali poznamo tehnični pogovorni jezik — Več poudarka politiki štipendiranja — Požar v železarni Ravne — Sklepi upravnega odbora — Obiskali smo železarno v Kapfenbergu — Naši gasilci so tekmovali v Italiji — Strokovna posvetovanja in raziskave — Kulturna kronika — Sportne vesti

»Reka«

Analiza osebnih dohodkov za MAJ 1969

Delovna enota	Izplačani OD	OD po enotah in ceniku del	Dodatek za stalnost	Dodatek za letni dop. in ostalo	OD po uspehu DE	Povprečni OD	
						maj 1968	maj 1969
1	2	3	4	5	6	7	8
Topilnica	362.465,21	254.299,70	15.983,23	43.096,80	49.085,48	1.059,45	1.337,51
Livarna	577.446,48	414.071,41	30.694,17	60.730,76	51.950,14	982,86	1.249,88
Valjarna	383.079,52	271.300,95	17.990,95	28.697,77	65.089,85	1.020,56	1.260,13
Kovačnica	296.034,75	214.587,06	16.007,15	25.896,28	39.544,26	1.057,81	1.315,71
Termična obd.	85.176,80	66.199,42	3.677,57	9.909,12	5.390,69	1.008,28	1.252,60
Mehanska obd.	716.474,74	532.620,04	35.918,61	63.880,55	84.055,54	966,80	1.222,65
Vzmetarna	115.720,32	84.224,48	5.508,70	11.113,22	14.873,92	961,58	1.205,42
Jeklovlek	64.457,68	45.926,88	2.282,39	6.188,21	10.060,20	960,33	1.151,03
Energetski obrat	131.576,55	100.350,12	6.059,56	10.520,30	14.646,57	1.004,29	1.253,11
Strojni remont	307.252,80	240.963,15	13.579,40	26.985,13	25.725,12	1.043,35	1.301,92
Elektro remont	156.695,85	117.184,10	6.915,06	18.188,46	14.408,23	1.042,52	1.305,80
Gradbeni remont	69.995,67	55.845,22	4.296,02	5.770,45	4.083,98	947,09	1.147,47
Promet	129.159,45	103.210,70	6.533,93	10.393,95	9.020,87	1.006,02	1.230,09
OTKR	286.891,02	199.246,63	13.564,59	36.496,86	37.582,94	994,98	1.226,03
Uprava	499.542,68	331.888,96	27.207,75	81.132,43	59.313,54	1.021,14	1.239,56
IVD skupina	27.593,48	24.568,06	834,51	2.190,91	—	729,22	788,39
Podjetje skupaj	4.189.563,00	3.056.486,88	207.053,59	441.191,20	484.831,33	1.004,70	1.250,24

SPOMINI NA SODELAVCA - REVOLUCIONARJA MATEVŽA WAUČEJA

V zgodovini 37 let ne pomeni skoraj nobenega obdobja. V sožitju ljudi pa je to polovica življenjske dobe. Kot danes, so se tudi pred 37 leti mladi ljudje odločali za svoje življenjske cilje. Tako sta se tudi leta 1932 dva prijatelja, sodelavca v težki kovačnici, odločila vsak za svojo življenjsko pot. Naneslo je, da se je eden odločil za to, da si ustvari družino, drugi pa ni imel veselja do tega in se je odločil za borbo za boljše življenjske pogoje svojih sodelavcev, takratnih trpinov v Thurnovi tovarni.

Sporazumno sta sklenila Wauče Matevž in Miha Babin, nekdanja sodelavca in življenjska tovariša, da pojedeta vsak svojo pot. Zadnjikrat jih vidimo skupaj na sliki. Enega kot ženina, drugega kot svata na prijateljevi svatbi. Danes sta oba že dolgo pod rušo. Babina je po težkem 26-letnem delu v kladivarni pobrala med vojno tuberkuloza. Ni čudno, saj si razmer v takratni težki kovačnici niti predstavljati ne moremo več; o življenjskem standardu pod vladno grofa Thurna raje ne govorimo. Waučeja pa so zaprli in ubili Nemci.

Matevž Wauče je bil sprejet v KP že leta 1929. Takrat ga je Prežihov Voranc poslal v Zagreb in Ljubljano v partijsko šolanje. Zatem je postal Wauče učitelj proletariata.

Ker se je bojeval za delavske pravice, je bil trikrat po 3 mesece zaprt v Mariboru. Leta 1940 je bil zadnjikrat v zaporu skupaj s takratnim učiteljem in revolucionarjem Doberškom iz Leš pri Prevaljah. Po vrnitvi iz zopora ni dobil več dela v tovarni, za kar je poskrbel takratni direktor Lorberau, ki je bil nasprotnik socialistov. Tako je moral Matevž Wauče kruh služiti v Kapfenberg v Avstrijo. Toda tudi tam ni miroval. Kmalu nato je našel zvezo s partizani v Borovljah. Ker so v Kapfenbergu Nemci izvovali in odkrili Waučeja in rojaka Trbovška, sta se podala v borbo 1944.

leta. Wauče je bil v Mežiški dolini politkomisar in sekretar okrožja. Nemci so imeli pred njim strah, zato so mu sledili, dokler ga niso ujeli. (Marsikaj ve povedati tovarišica Šipkova, s katero sta se skupaj bojevala.)

Nazadnje je bil Matevž v zaporu pri češki meji. Od tam se je zadnjikrat oglašil. Pozneje se je zvedelo, da je bil ustremljen. Prav bi bilo, da se takih sodelavcev, ki so sebe žrtvovali za naše boljše življenje, spominjamo vsaj ob dnevu borcev, to je za 4. julij vsako leto.

Jožef Wauče

Obnova lahke kovačnice

Podatki, ki jih v prejšnji številki še nismo mogli objaviti, so danes znani. Skupna škoda, ki jo je požar naredil na lahki kovačnici, stari valjarni, delu žarilnice ter vzporednih prostorih gradbenega in strojnega remonta, znaša po oceni zavarovalnice »Sava« 3,3 milijona dinarjev. Ta znesek nam je zavarovalnica tudi priznala, vendar smatramo, da je bila škoda večja. Razen tega smo veliko izgubili tudi zaradi zastoja proizvodnje v lahki in delno težki kovačnici ter valjarni od dneva požara do predvidenega dneva ponovnega obratovanja, in sicer okoli 4,2 milijona dinarjev.

V prizadevanju, da bi čimprej lahko začeli s proizvodnjo v lahki kovačnici in stari valjarni, smo v obnovo vključili vsa ustrezna bližnja podjetja, tako npr. Gradis z Raven, Stavbenik in Instalater s Prevalj, Monter Dravograd in Hidromontažo Maribor. Največje breme pa je seveda padlo na naše remonte. Za začetek obratovanja stare valjarne je bil postavljen rok v prvih dneh julija, za lahko kovačnico pa med 10. in 15. julijem.

Provizorična hala bo merila 18×30 m. V njej bo obratoval le del nekdanje lahke kovačnice, medtem ko bomo utopno kovačnico in ustrezne peči v njej v celoti opustili.

Delavci, ki delajo v lahki kovačnici in stari valjarni, so bili v času zastoja zaposleni delno pri odstranjevanju ruševin in usposobitvi naprav za proizvodnjo, delno so bili premeščeni v druge obrate (čistilnica), delno pa so v tem času tudi izkoristili svoje redne letne dopuste.

V obnovljeni lahki kovačnici namerava jo preiti na delo v treh izmenah, zato zaposlitev delavcev iz opuščene utopne kovačnice ne bo povzročala posebnih težav.

-ar

ZA DOBRO VOLJO

Poroka

Prijatelju, ki ga je spraševal za nasvet glede poroke, je Sokrat dejal:

»Ne bi ti mogel priporočiti nobene žene. Z izbiranjem tako ne dosežeš ničesar. Če je žena lepa, te bo varala; če je grda, ti ne bo ugajala; če vzameš revno, boš propadel; če vzameš bogato, ti bo ukazovala; če je pametnejša od tebe, te bo prezirala; če je omejena, ti bo pa neznošna.«

Tudi modrijani

Ustanovitelj življenjske filozofije ravnodušnosti Zenon je kaj rad gledal za mladimi dekletki. Ko ga je nekdo zbadel, češ da se to za filozofa ne spodobi, je Zenon smehljaje dejal:

»Lepotice bi se mi res smilile, če bi jih ljubili samo tepci.«

Oporoka

Neki satirik ni izgubil smisla za humor niti na smrtni postelji, ko so mu dejali, naj napiše oporoko. Rekel je:

»Nimam ničesar, le veliko dolgov. Ostanek pa zapuščam ubogim.«

Zdravnike, ki so se ob njegovi postelji posvetovali, pa je zaprosil:

»Gospodje, pustite me umreti naravne smrti.«

Podjetniška donosnost

(Nadaljevanje s 1. str.)

nice bodo interesantom proti takojšnjemu plačilu tudi na razpolago pri blagajni železarnice.

Že letošnje leto želimo odkupiti stanovanjstva v stolpnici na Čečovju, ki je v gradnji, velike pa so tudi druge potrebe stanovanjske izgradnje. Ker železarna ne razpolaga s skladom skupne porabe, namenska sredstva za stanovanjsko izgradnjo pa so že angažirana za odplačevanje dolgov, le z notranjo solidarnostjo v obliki posojila lahko rešujemo stanovanjsko problematiko.

Razpis v celoti predvideva znesek prodanih obveznic v višini 4 milijonov din. Odkupovale se bodo v dveh enakih delih. Leta 1969 bo izdanih 17.500 obveznic po 120 din v skupni vrednosti 2 milijonov din; odkupile se bodo v drugem polletju z odtegljaji od 15. septembra 1969 do 15. februarja 1970. Drugi del obveznic v skupni vrednosti 2 milijonov din se bo odkupil v drugem polletju naslednjega leta od 15. julija 1970 do 15. decembra 1970.

Sredstva, zbrana s prodajo obveznic, bodo namenska za stanovanjsko izgradnjo, kar pa ne pomeni, da ne bodo vplivala na poslovni potencial tovarne. S to akcijo se bo sprostita podjetniška akumulacija za poslovni sklad, zato bodo obveznice neposredno krepile proizvodno-poslovno dejavnost železarnice. To je tudi izraženo v predvideni donosnosti obveznic. Obveznice se bodo namreč obrestovale v odvisnosti od podjetniške donosnosti ali akumulativnosti železarnice. Zagotovljena je najmanjša 7% obrestna mera, z dobrim poslovanjem in ugodnim presežkom dohodka ali dobičkom bo obrestna mera rastle in se lahko povzpela do 12%. Iz tega sledi, da mora za uspešno prodajo obveznic biti ogreta celotna delovna skupnost, saj bo ta akcija pomenila krepitev poslovne učinkovitosti in razvijanje iniciative ter samozavesti pripadanja delovni skupnosti železarnice na Ravnah.

S svojim denarjem pri odkupu obveznic železarnice Ravne ne tvegamo, saj se nam bo obrestoval vsaj toliko kot v banki, z dobrim delom železarnice pa višje. Ker kot delavci in upravljalci lahko neposredno vplivamo na podjetniško donosnost oz. na višino dobička, bo obrestna mera v naših rokah. V tem je razlog, da bomo lastniki obveznic železarnice Ravne lahko le aktivni delavci v železarni na Ravnah, ki s svojim plodnim delom in smotrnim upravljanjem vplivamo na akumulativnost in višino obrestne mere obveznic.

Za lažje razumevanje pogledimo letošnje gospodarsko leto. Železarna razpolaga z lastnim poslovnim skladom v višini 233,7 milijonov din. Da bi dosegli vsaj 7-odstotno akumulativnost, mora dobiček ali presežek dohodka letno znašati 16,4 milijona din. Po petmesečnem poslovanju predvidevamo, da bomo za leto 1969 zbrali okrog 21 milijonov din dobička. To bi pomenilo 9% donosnost ali 9% obrestno mero obveznic.

Vemo, da imamo v neuspeli proizvodnji, v nesmotrno izkoriščenih zalogah, v nepopolno angažiranih strojih in napravah, v premalo učinkovito izkoriščenem delovnem času znatne rezerve, zato imamo zelo širok

maneverski prostor za povečanje dohodka, akumulativnosti in obrestne mere obveznic. Obveznice nam bodo torej poleg zbiranja denarnih sredstev razvile tudi čut za gospodarnost železarnice, kar naj bi pomenilo največjo vrednost.

Obveznice se bodo glasile na prinositelja. Obresti se bodo izplačevale sproti vsako leto, prve dvanajst mesecev po vplačilu prvega obroka za odkup obveznic po 15. septembra 1970. Železarna bo obveznice odkupovala po preteku dveh let, tj. od 15. septembra 1971 dalje za prvo tranšo posojila in od 15. julija 1972 dalje za drugo tranšo posojila. Le tistim, ki bodo zapustili podjetje, bo železarna obveznice odkupila pred tem rokom. O načinu dviganja obresti in prodaje obveznic bodo lastniki obveznic sproti obveščeni.

Prepričani moramo biti, da bomo z upornim prizadevanjem tako izboljšali podjetniško donosnost naše tovarne, da bo obrestovanje zadosti spodbujalo k lastništvu ob-

veznic železarnice Ravne. To pomeni, stremeti moramo k temu, da bomo tudi po preteku dveletnega obdobja obveznice zadržali, ker bomo v njih čutili varnost naložb. Zagotovljene nam bodo obresti in tudi prilagoditev vrednosti, če bi prišlo do spremembe odnosa domače valute do ameriškega dolarja.

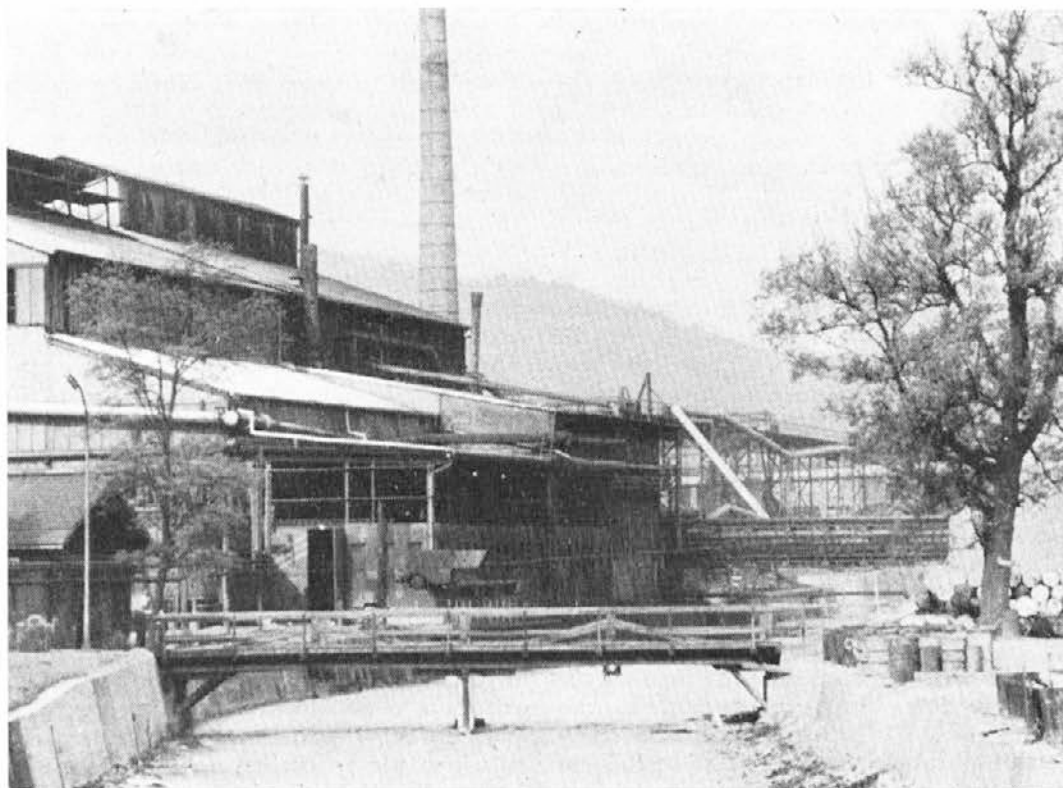
Priključimo se kupcem naših obveznic! Nihče med nami ne bi smel ostati izven te koristne akcije. Vsaj z eno obveznico naj vsak dokaže zaupanje in zavest pripadnosti naši delovni skupnosti. Za uspeh razpisane posojila moramo za vsako tranšo poprečno kupiti najmanj po 5 obveznic. To pomeni, da naj bi 10 odstotkov šestmesečnih neto dohodkov v tovarni bila orientacijska mera za odločitev, koliko obveznic naj posamezni delavec železarnice odkupi.

Nihče izven podjetja ne more biti lastnik obveznic železarnice Ravne, zato naj nihče, ki je v železarni, ne bo brez obveznic! Obveznice naj bodo ena od legitimacij pripadnosti železarni na Ravnah.

Več poudarka politiki štipendiranja

V začetku prejšnjega meseca je upravni odbor razpravljal o razpisu štipendij za šolsko leto 1969/70. O predlogu sta pred tem razpravljala sekretariat organizacije ZK naše železarnice in komisija za kadre in delovna razmerja. Predlog za število štipendij, ki naj bi jih razpisali letos, je bil izdelan na podlagi ugotovitve, da sedanje število strokovnih kadrov v naši železarni ni zadovoljivo in da pri tem zaostajamo za nekaterimi drugimi podjetji v Sloveniji. Podatki, s katerimi razpolagamo, kažejo, da imamo v vseh treh slovenskih železarnah pri približno 11.530 zaposlenih samo 250 delavcev z visoko in višjo šolo, da pa imajo bosenske železar-

ne in rudniki pri skupno 21.300 zaposlenih že 740 delavcev z visoko in višjo šolo. Če k temu prištejemo še dejstvo, da je v SR Srbiji 91% in v Hrvaški 74% več zaposlenih z visoko in višjo šolo kot v Sloveniji, in da je število študentov v Sloveniji pod poprečjem države, potem nas to sili v resno razmišljanje, kaj storiti, da se stanje na tem področju izboljša. Naša železarna sedaj štipendira na višjih in visokih šolah 28 študentov. Res je sicer, da smo pri nas skrbeli za vzgojo kvalificiranih delavcev in srednje strokovnih delavcev, res pa je tudi, da smo mogoče posvetili premalo pozornosti politiki štipendiranja na visokih in višjih šolah.

Tu so v davni zrasle prve fužine

Iz vseh teh ugotovitev je tudi izhajal predlog, da je število štipendistov predvsem na visokih šolah v naši železarni treba povečati. Upoštevati je treba, da se naša železarna širi, da od drugod strokovnih kadrov, ki so nam potrebni, v zadostnem številu ne bomo mogli dobiti, zato bomo problem lahko reševali samo s štipendiranjem. Ob predlogu za povečanje števila štipendistov je komisija predlagala tudi delno povišanje štipendij. Komisija namreč ugotavlja, da se povečujejo življenjski stroški študentov in da je višina naših sedanjih štipendij verjetno tudi vzrok, da se že na dosedanje razpise ni prijavilo zadostno število kandidatov. Mnenja in predloge, ki so bili posredovani, je upravni odbor osvojil in sklenil:

— V šolskem letu 1969/70 naša železarna razpiše naslednje število štipendij:

Na visokih šolah

FNT:

- metalurgija 12 štipendij
- kemija 1 štipendija
- tehnična matematika 1 štipendija
- tehnična fizika 1 štipendija
- strojna fakulteta 14 štipendij
- elektro fakulteta
  - a) šibki tok 3 štipendije
  - b) jaki tok 1 štipendija
- ekonomska fakulteta 6 štipendij
- pravna fakulteta 2 štipendiji

FF:

- sociologija 1 štipendija
- psihologija 1 štipendija

Na višjih šolah

VEKŠ:

- splošna smer 6 štipendij
- zunanja trgovina 3 štipendije

Na srednjih šolah

TŠŠ:

- oddelek za metalurgijo 15 štipendij
- oddelek za strojništvo 10 štipendij
- elektro oddelek, šibki tok, 3 štipendije
- elektro oddelek, jaki tok, 3 štipendije
- lesni oddelek 1 štipendija
- oddelek za varilstvo 1 štipendija

Povišanje štipendij je treba urediti spoznavno z drugima dvema slovenskima železarnama. Do časa, da bo to urejeno, se predlog odloži. Kadrovski oddelek mora izdelati pregled, iz katerega bo razvidno, za koliko se bodo povišali stroški štipendiranja oziroma kakšen bo znesek razlike med sedanjo višino štipendij in novim predlogom.

Poviša se znesek za kritje stroškov študentom-diplomantom za izdelavo diplomske naloge. Stroški se krijejo v višini od 200,00 do 300,00 din.

Odobri se uvedba stimulacije za štipendiste. Štipendisti so upravičeni do nagrade v višini enomesečne štipendije oziroma do 50% povečanja tega zneska, če v rednem študijskem roku izpolnijo pogoje za vpis v naslednji letnik in izpite, ki so določeni za pogoj, opravijo z najmanj poprečno oceno »dobro«. Do nagrade so upravičeni samo, če v rednem študijskem roku izpolnijo pogoje, zato štipendist, ki letnik ponavlja, naslednje leto, čeprav je študijske pogoje za vpis v naslednji letnik izpolnil, do nagrade ni upravičen.

Če upoštevamo število štipendij, ki smo jih razpisali prejšnja leta, in število, ki ga razpisujemo letos, moramo ugotoviti, da smo v naši železarni tudi na tem področju storili velik korak naprej.

-et

o delitvi OD znana. Komisija je dobivala vrsto zahtev za popravke ocen predvsem delovnih mest s stalno oceno. Nekaterim je bilo ugodeno, druge pa so bile odklonjene. Ker so se problemi, ki so nastajali, tako občasno reševali, je seveda prišlo do določenih odstopanj in neskladij v ocenah delovnih mest. O vsem tem je razpravljal tudi delavski svet podjetja, ki je odločil, da je treba pristopiti k uskladitvi pravilnika o delitvi OD in ocen delovnih mest. Za izdelavo predloga uskladitve pravilnika je bila imenovana posebna delovna skupina. Skupina je predlog pripravljala spoznavno s komisijo za OD. Predlog, ki je bil že meseca junija posredovan v javno razpravo, je bil medtem obravnavan ne samo na komisiji za OD, ampak tudi v širšem krogu strokovnih delavcev, končno pa so o njem razpravljali tudi strokovni kolegij, upravni odbor in predstavniki družbenopolitičnih organizacij železarne.

Pojasnilo predloga je delavskemu svetu v imenu delovne skupine posredoval tovariš Filip Rožanc. Uvodoma je povedal, kako je delovna skupina pristopila k delu. Delovna skupina je samostojno izdelala samo predloge za nekatere sistemske spremembe tekstualnega dela pravilnika o delitvi OD, medtem ko so pri predlogih za popravke ocen delovnih mest sodelovali vodje sklopov obratov in sektorjev, pa tudi posamezni obratovodje in vodje oddelkov. Nekateri predlogi, ki so bili tako izoblikovani, so bili precej objektivni, bilo pa je tudi nekaj nereálnih zahtev, katere je bilo razumljivo uskladiti s podobnimi ali enakimi delovnimi mesti. Osnovno načelo, ki ga je zasledovala skupina, je bilo, da nihče zaradi uskladitve osebnih dohodkov ne more biti oškodovan. Delovna skupina je pri uskladitvi ocen obravnavala tudi vse vloge, ki so do tega časa prispele na naslov komisije za OD, pa še niso bile predmet razprave. Delovna skupina predloga ni pripravljala samostojno, ampak je to delala spoznavno in po navodilih komisije za osebne dohodke. Predlog je bil tako skrbno obravnavan na več sestankih s komisijo za OD in sestankih vodstvenih delavcev. Obravnava ugotovljenega stanja na področju delitve OD v naši železarni pa je opozorila tudi na nekatere sistemske pomanjkljivosti, ki bi jih po mnenju delovne skupine bilo treba odpraviti. Sistemske spremembe, ki jih vsebuje predlog, se nanašajo na uvedbo skupin za strokovne delavce, uvedbo skupin za administrativne delavce, uvedbo osebne stimulacije za delavce, ki niso v premijskem sistemu in ne delajo po kodeksu ali cenikih del, in uvedbo naziva »specialist« pri kodeksu del.

Na predlog, ki je bil posredovan v razpravo, je komisija dobila nad 150 dodatnih zahtev za spremembo ocen delovnih mest s stalno oceno in 38 predlogov za popravke kodeksa del. Podatek kaže, da je bilo precej več zahtev za spremembo ocen na delovnih mestih s stalno oceno, manj pa za popravke kodeksa del. Če pa upoštevamo, kot je bilo rečeno, da se določila kodeksa del v posameznih obratih niso dosledno izvajala, da so pri tem bila določena odstopanja predvsem navzgor, potem je to razmerje delno opravičljivo. O vseh dodatnih predlogih in pripombah je ponovno razpravljala komisija za OD.

Z zasedanja delavskega sveta

Zadnje zasedanje delavskega sveta podjetja je bilo namenjeno predvsem razpravi o predlogu dopolnjenega pravilnika o delitvi osebnih dohodkov, pravilnika za vrednotenje dela po enotnih osnovah, usklajenem predlogu ocen delovnih mest s stalno oceno in kodeksu del ter imenovanju delavcev na vodilna delovna mesta. Delavski svet pa je bil seznanjen tudi z vzroki požara, ki je nastal 1. junija t. l. na objektu lahke kovačnice, z ukrepi, ki so bili s tem v zvezi storjeni, z višino škode, ki je nastala na objektih, z izpadom proizvodnje in načrtom za novo izgradnjo objekta lahke kovačnice. Razprava pa je tekla tudi o predlogu za vročitev sredstev za kreditiranje individualne gradnje. Končno je bil delavski svet seznanjen še z rezultatom kontinuiranega popisa in predlogom za odobritev bonifikacije.

Delavski svet je najprej razpravljal o predlogu za dopolnitev organizacijskih shem, ki so bile vezane na ocenitev delovnih mest s stalno oceno. Spremembe organizacijskih shem so bile opravljene za vse priprave dela, obrat valjarno, mehansko obdelovalnico in sklop vzdrževalno energetskih obratov, nanašale pa so se tudi na spremembo nazivov za posamezna delovna mesta. Spremembe so bile potrebne zaradi

reorganizacije delitve dela in odpiranja nekaterih novih delovnih mest v zvezi s pričetkom obratovanja novih proizvodnih naprav. Za priprave dela je bilo zaradi uvažanja nove organizacije in nekaterih sprememb pri delitvi dela med posameznimi delavci ali službami uvesti enotno organizacijo. Z izgradnjo težke proge valjarne je bilo organizacijsko shemo dopolniti tudi v valjarni. Zaradi vse večje finalizacije proizvodnje in pričetka montaže tudi večjih strojev se je pokazala potreba, da je sedanjo mehansko obdelovalnico ločiti na obratovodstvo proizvodnje mehanske obdelovalnice in obratovodstvo montaže in servisa. Zaradi vedno večjega obsega strojev in naprav, ki se upravljajo z elektriko, mora njihovo vzdrževanje voditi strokovnjak s področja šibkega toka. To pa je narekovalo potrebo, da se sedanje obratovodstvo elektroremonta razdeli na dve obratovodstvi, in sicer obratovodstvo za šibki tok in obratovodstvo za jaki tok.

Potem ko je delavski svet spremembo organizacijskih shem osvojil, se je pričela razprava o dopolnjenem predlogu pravilnika o delitvi osebnih dohodkov. Predsednik komisije za osebne dohodke tov. Koloman Vrečič je uvodoma poudaril, da je zgodovina zahtev za uskladitev pravilnika

Pripombe in predlogi, za katere je komisija menila, da so upravičeni, so se upoštevali, nekaj pa je bilo seveda odklonjenih. Povedati velja, da je bilo v glavnem ugodeno vsem pripombam na kodeks del, manj pa pritožbam na analitično oceno delovnih mest. Komisija je namreč izhajala s stališča, da je prvotni predlog v največji možni meri upošteval medsebojne uskladtive in primerjave, da bi zato vsako morebitno odstopanje lahko povzročilo dodatne zahteve. Vsako drugačno reševanje bi namreč pomenilo, da bi se krog tistih, ki naj bi se jim popravke ocen izvršile, širil, kar bi lahko imelo za posledico ponovna morebitna odstopanja, to pa istočasno pomeni, da namen uskladtive ocen ni bil dosežen. Dodatne spremembe, ki sta jih komisija za OD in upravni odbor še upoštevala in so bile članom DSP predhodno dostavljene, se v tekstualnem delu nanašajo na administrativne skupine, delo prek polnega delovnega časa in OD tajnic. Ob zaključku pojasnila je nato seznanil delavski svet z izračuni, koliko bodo v naši železarni, če vrednost obračunske enote obdržimo vsaj na 1,70 din, znašali najnižji OD umskih in fizičnih delavcev ter strokovnih delavcev, razvrščenih v skupine.

Predsednik delavskega sveta tov. Franc Hrastnik je, preden je otvoril razpravo o predlaganih dopolnitvah, poudaril, da bi delavski svet verjetno zelo težko obravnaval ocenitev posameznih delovnih mest. Iz pojasnila, ki je bilo posredovano, se vidi, da sta tako delovna skupina kot tudi komisija za OD v pripravo predloga vložili ogromno dela in truda, da bi bil predlog pripravljen kar najbolj objektivno. Zavedati pa se bo verjetno treba, da nam še dolgo časa ne bo uspelo izdelati takega predloga, ki bi v celoti lahko zadovoljil prav vse zaposlene.

Pripombe, ki so bile izrečene v razpravi, so se nanašale na višino stopnje izobrazbe delavk, ki so končale višji administrativni tečaj, na potrebo po uvedbi 8. skupine v kodeksu del v prometnem oddelku, na nadomestila ur za delo na dan prostih dni za delavce, ki prejemaajo dodatek po 25. členu, in okolje dela za umske delavce v montaži pnevmatskega orodja. Razprava pa je opozorila tudi na potrebo po osnovanju službe ali oddelka, ki bo v železarni zasledoval gibanje osebnih dohodkov in skrbel za dosledno izvajanje sprejetega pravilnika.

Pri predlogu za imenovanje delavcev na vodilna delovna mesta je bilo povedano, da je komisija, ki jo je določil delavski svet, opravila razpis delovnih mest, ki po določilih našega statuta zapadejo pod ponovno imenovanje, in razpis delovnega mesta za direktorja gospodarsko računskega sektorja. Razpis je bil objavljen v dnevniku »Delo«, rok za prijavo pa je bil določen 15 dni. Na razpis so se prijavili delavci, ki zasedajo ta delovna mesta, medtem ko drugih prijav ni bilo. Komisija je zato predlagala, da se delavci, ki so se na razpis prijavili, na ta delovna mesta ponovno imenujejo.

V utemeljitvi predloga za vročitev sredstev za kreditiranje individualne gradnje je bilo ponovljeno, da v železarni letos zaradi negativnega finančnega rezultata

poslovanja iz lanskega leta nimamo sklada skupne porabe in zato ne sredstev, ki bi jih lahko uporabili za gradnjo objektov družbenega standarda in kreditiranja individualne gradnje stanovanj. O problemu, ki je zaradi tega nastal, je bil že večkrat govor. V iskanju možnosti, kako potrebam vsaj delno zadostiti, prošnji za dodelitev kredita je namreč letos v železarni že prek 80, je bil izoblikovan predlog, da bi za te namene izkoristili sredstva, ki bi jih v železarni zbrali na račun predplačil za odkup do podaljšane tretje faze zgrajenih stanovanjskih hiš v Dobji vasi. Tem sredstvom bi dodali še sredstva, ki jih bodo kupci stanovanjskih hiš v Dobji vasi jeseni, ko naj bi bile hiše zgrajene do podaljšane tretje faze, še vplačali. Skupno bi za kreditiranje individualne gradnje stanovanj bilo v tem primeru na razpolago 24 milijonov starih dinarjev, od katerih bi jih polovico lahko izkoristili takoj, preostala razlika pa bi bila dosegljiva šele po drugem vplačilu oziroma proti koncu letošnjega leta. Zaradi spremenjenih pogojev banka na vročena sredstva doda svoja sredstva šele po 13 mesecih, kar pomeni, da bodo na razpolago samo sredstva, ki jih ima železarna.

Za rezultat kontinuiranega popisa je bilo povedano, da se je izvršil popis raznega materiala razreda 3 in da so pri tem med popisnim in knjižnim stanjem bile ugotovljene razlike v znesku 8.013,66 din viška in 5.977,98 din manjka ali pozitivna razlika v višini 2.035,68 din.

Delavski svet je nazadnje odobril še bonifikacijo v višini 14.284 avstrijskih šilingov, ki se nanaša na reklamacijo vzmeti, ki smo jih dobavili tvrdki Gustahlwerke v Avstriji.

Po obravnavi posameznih predlogov je delavski svet sklenil:

— Odobri se dopolnitev organizacijske sheme:

a) CPD, priprave dela jeklarne, valjarne, kovačnice, sklopa mehanskih obratov in sklopa VEO;

b) za sklop VEO — sedanji oddelek za projektiranje in izgradnjo se razdeli na dva dela, in sicer oddelek za novogradnje ostane v sestavu sklopa VEO, konstrukcijski biro pa se priključi sklopu mehanskih obratov. Sedanji elektroremont se razdeli na dva dela in osnuje obratovodstvo elektroremonta za jaki tok in obratovodstvo elektroremonta za šibki tok.

c) Za sklop mehanskih obratov — temu sklopu se priključi konstrukcijski biro, osnuje pa oddelek prodajne projektive in se sedanje vodstvo mehanske obdelovalnice loči v obratovodstvo proizvodnje mehanske obdelovalnice in obratovodstvo montaže in servisa.

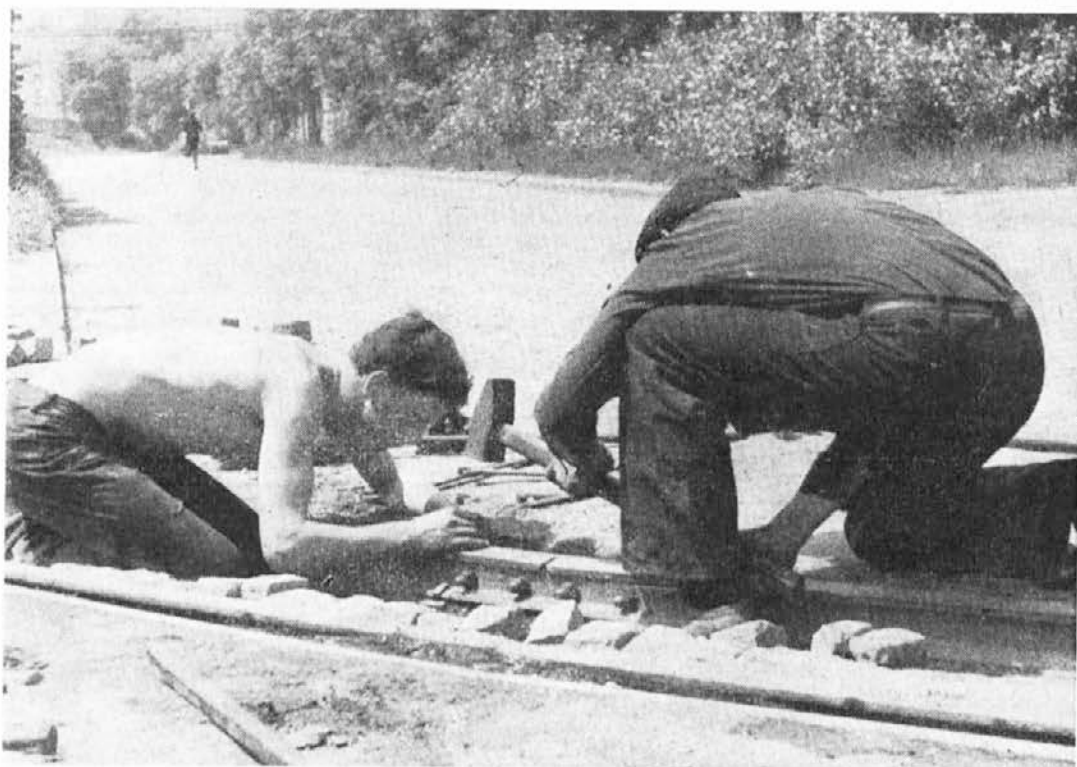
d) Odobri se organizacijska shema za valjarno in predlagana sprememba nazivov delovnih mest asistentov v druge, ustrežnejše nazive, ki ustrezajo delu in delovnim nalogam, ki jih opravljajo delavci, zaposleni na teh delovnih mestih.

— Odobri se tekstualni del pravilnika o delitvi osebnih dohodkov, ocene delovnih mest s stalno oceno, pravilnik za vrednotenje dela po enotnih osnovah in kodeksa del z upoštevanjem sprememb, navedenih v dodatnem predlogu od 23. in 26. junija t. l. z dopolnitvijo, da je:

— ugotoviti stopnjo strokovne in šolske izobrazbe za višji administrativni tečaj, ki je organiziran pri delavski univerzi v Slovenjem Gradcu, in temu ustrezno dopolniti 2. odstavek 27. člena;

— v prometnem oddelku v kodeksu del ponovno uvesti 8. skupino, za katero mora vodstvo obrata dodatno posredovati opis del in dela, za katera bi se zahtevala strokovnost delavcev, razvrščenih v to skupino;

— v 39. členu je za sedanjim besedilom 3. odstavka dodati novo besedilo, ki se glasi: »Izjemoma so ti delavci upravičeni do prostega časa, ki je enak opravljenemu delovnemu času, če morajo po službeni potrebi redno delati polni delovni čas na dan pripadajoče proste sobote ali rednega letnega dopusta.«

Sodelovanje

— Na predlog komisije za razpis in imenovanje delavcev na vodilna delovna mesta so v smislu 138., 140. in 142. člena statuta naše železarne za naslednje obdobje štirih let bili ponovno imenovani:

- inž. Franjo Mahorčič za tehničnega direktorja železarne,
- Boris Florjančič za komercialnega direktorja železarne,
- Vasilij Terseglav za direktorja APS železarne,
- inž. Mitja Šipek za glavnega metalurga,
- inž. Milan Dobovišek za vodjo sklopa obratov jeklarne,
- inž. Franjo Geč za vodjo sklopa VEO.

Peter Orožen, dipl. oec., pa je bil imenovan na delovno mesto direktorja gospodarsko računskega sektorja železarne.

— Odobri se, da naša železarna za potrebe kreditiranja individualne gradnje

stanovanj banki vroči vsa sredstva, ki jih bomo letos zbrali na račun prodaje v drugi etapi do podaljšane tretje faze zgrajenih stanovanjskih hiš v Dobji vasi. Razpoložljiva finančna sredstva se v obliki kredita dodelijo posameznim prosilcem pod dosedanjimi kreditnimi pogoji.

— Odobri se rezultat kontinuiranega popisa materiala razreda 3 v prvem turnusu letošnjega leta in odobri, da se

— ugotovljeni višek v znesku 8.013,66 din knjiži v dobro izrednim dohodkom in

— ugotovljeni manko v višini 5.977,98 din v breme izrednim izdatkom.

— V smislu predpisa o deviznem poslovanju se avstrijski tvrdki Gusstahlwerke odobri bonifikacija v znesku 14.284 avstrijskih šilingov. Bonifikacija predstavlja znesek reklamacije za vzmeti, ki smo jih dobavili temu podjetju.

—et

POŽAR V ŽELEZARNI RAVNE

Otožen glas sirene je nedeljskega popoldneva 1. junija ob 13.30 naznanil požar. Kje uničuje ta element, nezaželen izven svojih meja, ustvarjalno delo ljudi?

Črn dim nad železarno je bil dokaz, da gori delo nas, da gore naše naprave, naš trud. Gorela je lahka kovačnica, ki spada v sklop toplo predelovalnih obratov, gorel je obrat, ki predstavlja zgodovinski objekt naše železarne. Nekoč so tu očetje naših železarjev vihteli kladiva za podkve, kovali osi za vozove, pa celo granate so se izdelovale v tem objektu v času avstro-ogrške monarhije. Danes pa so obračali in kovali kovači najbolj plemenita jekla naše proizvodnje. Ta obrat je povabil vasovat približno ob 13. uri rdečega petelina.

Tu starega, tam mladega zaskrbljenega železarja si videl, ki je pospešenih korakov, mlajši v teku, pa z različnimi prevoznimi sredstvi ubiral pot proti železarni. Nihče ni hotel biti zadnji pri žalostnem obračunavanju z ognjenimi zublji.

Ker pa naj bi članek služil tudi za stro-

kovno razpravo stanovskim sotovarišem, bom opisal akcijo gašenja.

Dan jasen, le tu in tam lahki oblaki, ki naznanjajo veter oz. spremembo vremena. Smer vetra od jugozahoda na severovzhod.

Objekt je bil zgrajen iz lesa, krit s strešno lepenko, širok 26 m, v daljino pa je segal 53 m. Njegova višina je znašala 8 m. Na južni strani se je spajal s staro martinarno, delavnicami vzdrževalcev in laboratorijem, na severni strani pa je povezoval kot strnjen objekt težko kovačnico, delno na valjarno, ki je bila zgrajena nekako istočasno s pogorelim objektom. Vse zgradbe okoli pogorele kovačnice so bile povečini večje. Opisani objekt in okolica oz. stavbe, ki so se povezovala z njim, so bile v strnjeni enoti.

V zgorelem objektu so bila zračna kladiva, padalna kladiva za utopno kovanje, peči za zagrevanje jekla, brusilne kože in brusilne rafame. Tla so bila iz zbite gline. Električna napeljava za priključke pogonskih motorjev kladivom in ventilatorjem

je bila močno razvejana. Objekt je bil zelo razsvetljen zaradi svoje mračnosti.

Vodi generatorskega plina, napeljani v zgradbi, so bili iz glavnega plinskega voda, ki je bil na zunanji steni kovačnice v dosegu plamenov, razvejani po potrebi posameznim žarilnim pečem. Jeklenke kisika so bile v samem objektu in njegovi neposredni bližini. Vodi kisika in acetilena za rezanje so bili razen tega dovedeni na stalna delovišča. Mazut za kurjenje žarilnih peči je spremljal zgradbo in napajal rezervoarje na jugovzhodni strani težke kovačnice. Para — pogonsko sredstvo padalnim kladivom — je bila razvejana nekako v sredini zgradbe za stroje.

Voda, ki je v tem primeru bila zaželen, je bila le na dveh mestih za polivanje tal in pri žarilnih pečeh za njihove hladilne elemente. Najbližji hidrant z dvema priključkoma C je bil oddaljen 80 m.

Material za predelavo je bil delno zložen pri pečeh, v največji meri pa kot kovan produkt pri kladivih. Ob južni strani zgradbe so bile lesene orodne omare, ob njih pa k stenam prislone kovaške klešče in kladiva.

Navedeni opis naj bi služil za orientacijo, proti čemu se je moralo gasilstvo boriti pri požarni akciji.

Znak alarma je bil dan ob 13.30. Prvo se je pojavilo na požarišču IGD železarne Ravne ob 13.36, druga društva pa so prihajala na požarišče po naslednjem vrstnem redu:

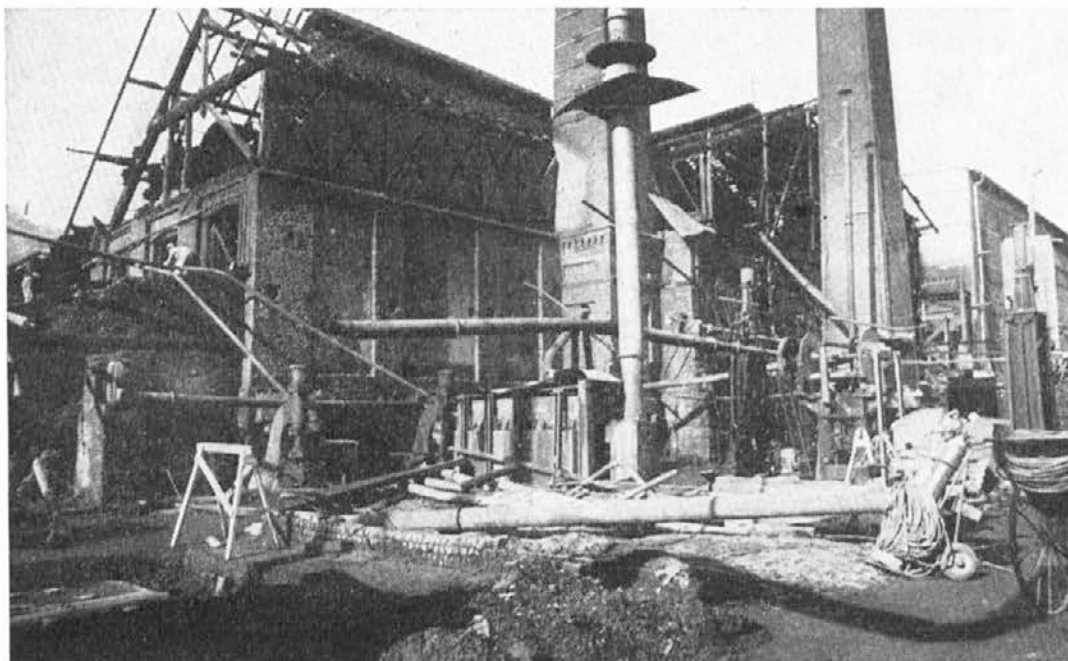
GD Ravne mesto, GD Prevalje, GD Kotlje, GD Dravograd, GD Šentjanž pri Dravogradu, GD Črneče, GD Stari trg pri Slovenjem Gradcu, GD Slovenj Gradec, GD Črna na Koroškem, GD Turiška vas, GD Pameče, IGD Mežica, GD Golavabuka in GD Mislinja, ki je prispelo na požarišče do 14.35.

Na požarišču je sodelovalo 217 gasilcev v akciji in 36 gasilcev v pripravljenosti. Gasilce je pripeljalo na požarišče 12 gasilskih orodnih vozil, 2 gasilski avto-cisterni in dvoje orodnih vozil z vgrajenimi avto-brizgalnami. Ta vozila so bila v akciji.

Pet gasilskih orodnih vozil in dve gasilski avtocisterni z vsem pripadajočim orodjem je bilo pred domom gasilcev v pripravljenosti. Ta vozila so prispela ob 15.15 po naslednjem vrstnem redu: Zavod za gasilsko reševalno službo Maribor, GD Maribor-mesto, GD Maribor-Pobrežje, GD Maribor-Studenci.

V akciji je bilo uporabljenih 15 prenosnih gasilskih brizgaln, dve avtocisterni in dve avto brizgalni. Za cevovode od črpališč do napadalnih skupin je bilo uporabljenih 2340 m cevi B in 1560 m tlačnih cevi C. Sesalne cevi so se uporabljale primerno višini in dolžini postavitve brizgaln do zajetja vode. Dvajset trojakov je delilo vodo posameznim napadalnim skupinam. Osemindeset ročnikov so usmerjale napadalne skupine v požar. Ročniki so dajali povprečno 18.500 l vode v minuti. Od drugega orodja so se uporabljale različne lestve pri razkritju in presekih ostrešij. To orodje je v večjih rokah gasilcev in s pravilnim usmerjanjem pokorilo uničujoči ogenj.

Sama akcija gašenja se je razvijala v smeri: taktično zadržati ogenj v najmanjših možnih mejah njegovega obsega. Štab požarišča je vodil gasilski oficir, kateremu

Čiščenje

je bila določena komanda operativnih desetih na požarišču. Določen je bil na zahtevo sekretarja podjetja tov. Faleta in podpredsednika občinske skupščine tov. Golčerja.

Požar se je širil z neverjetno brzino. Suh les, predalčne strešne konstrukcije, lesene stene in plasti strešne lepenke, ki so se skozi desetletja »nagrmadile« pri krpanju streh, so bili ob lepem vremenu ugoden material za pospešeno gorenje. Prvi ukrepi in komande so bili izdani po naslednjem vrstnem redu:

1. Izključenje toka iz objekta in njegove okolice.

2. Iz gorečega objekta in njegove neposredne bližine evakuirati kisikove jeklenke in acetilenke.

3. Zapreti generatorski plin.

4. Pustiti nasičeno nizkotlačno paro odprto, da pri rušenju strešne konstrukcije pomaga gasiti. Ta dela so opravili za to strokovno usposobljeni ljudje.

5. Član štaba je bil pri vходу v podjetje odrejen za razporejanje gasilskih enot na črpališča vode.

6. Črpališča so bila severovzhodno od težke kovačnice in severozahodno od valjarne na reki Meži.

7. Na zahodni in severni strani gorečega objekta je vodil gašenje namestnik poveljujočega, na vzhodni in južni pa poveljujoči sam.

Ogenj, kot je bilo že omenjeno, se je širil z neverjetno naglico. Ob prihodu poveljujočega na požarišče, ki je bil med prvimi, je zajel in se prebil že skozi streho na zahodni strani. Poveljujoči je prva društva z napadalnimi skupinami določil na najbolj izpostavljena mesta. S tem je hotel preprečiti širjenje ognja v smeri težke kovačnice in stare valjarne na eni strani, na drugi strani pa za vsako ceno ustaviti ogenj, da ne začne uničevati laboratorija in delavnice.

Zaradi časa, ki je odločal o izdanih ukrepih, se je moralo koncentrirati tu najboljše napadalne skupine z izkušenimi gasilci. V njihovem delu se je pokazal tudi uspeh, saj je bilo izdano celo povelje, da naj se iz teh objektov ne evakuirajo stroji, orodje in laboratorijski instrumenti na eni strani, na drugi pa se je preprečilo prestavitve žerjavov, ki so bili zaradi izključitve električnega toka nepokretni.

Na zgradbah stare valjarne, stare martinarne, laboratorija in remontnih delavnicah so gasilske desetine izvedle razkritje na strehah in delno preseke. Od tu so vršile notranje napade.

Trditve poveljujočega o nastanku požara so bile pravilne, kar je dokazal tudi poznejši komisijski ogled. Tri omare, ki so bile v lahki kovačnici postavljene ob jugovzhodni steni gorečega objekta, so bile tako rekoč izvor požara. Pri kovanju je mogel oseeček jekla ali iskra pasti pod srednjo omaro. Ker je bila lesena, se je vžgala in povzročila požar.

Za red na požarišču so skrbeli gasilci in varnostna služba. Po totalnem lokaliziranju požara približno ob 18. uri se je odredilo na požarišču požarne straže, ki so izmenično opravljale svojo službo do 6. ure 2. junija 1969. Omeniti je treba še to, da so bila takoj po požaru s požarišča odstranjena

društva iz oddaljenejših krajev, tako da ni bila ogrožena pripravljenost v njihovih krajih.

Preveč bi bilo omenjati vsa imena starejših gasilcev z izkušnjami, pa neumorno

delo mlajših in njihov mladostni polet. Vsi so ob tej akciji opravili ogromno delo in obvarovali precejšen del proizvodnih sredstev pred ognjem.

Jože Horjak

O samoupravljanju in izobraževanju

Sekretariat organizacije ZK železarne Ravne je na zadnjih dveh sejah razpravljal o dveh pomembnih in aktualnih vprašanjih, ki sta ozko povezani z našo vsakdanjostjo in ki terjata tudi v naši železarni hitrejšo in konkretno rešitev. Gre za samoupravljanje in njegovo nadaljnjo okrepitev ter za kadrovsko politiko, ki tudi zasluži več pozornosti.

O samoupravljanju je predhodno spregovorila že anketa, ki jo je razpisal in izvedel občinski komite ZK (v naši železarni je bilo anketiranih 124 sodelavcev) in prav rezultati te ankete so bili povod za široko razpravo v vseh oddelkih ZK v naši železarni. Rezultati ankete tu ne bomo navajali, ker bo o tem več napisanega v Koroškem fužinarju, povedali pa bi samo to, da je anketa navrgla precej vprašanj, ki bodo morala dobiti svoje odgovore v konkretnih zaključkih. Brez dvoma bodo »poglavja«, kot so informiranje, izmenjava mnenj, sklepanje, kritika sklepov, kontrola izvajanja sklepov, odgovornost, družbenopolitično izobraževanje odraslih itd. dobila širši smisel, dostojnejše

mesto in tudi večjo veljavo. To pa še ni vse, neposredno samoupravljanje bo potrebno oblikovati tako, da bo potrebam primerno, koristno in predvsem učinkovito.

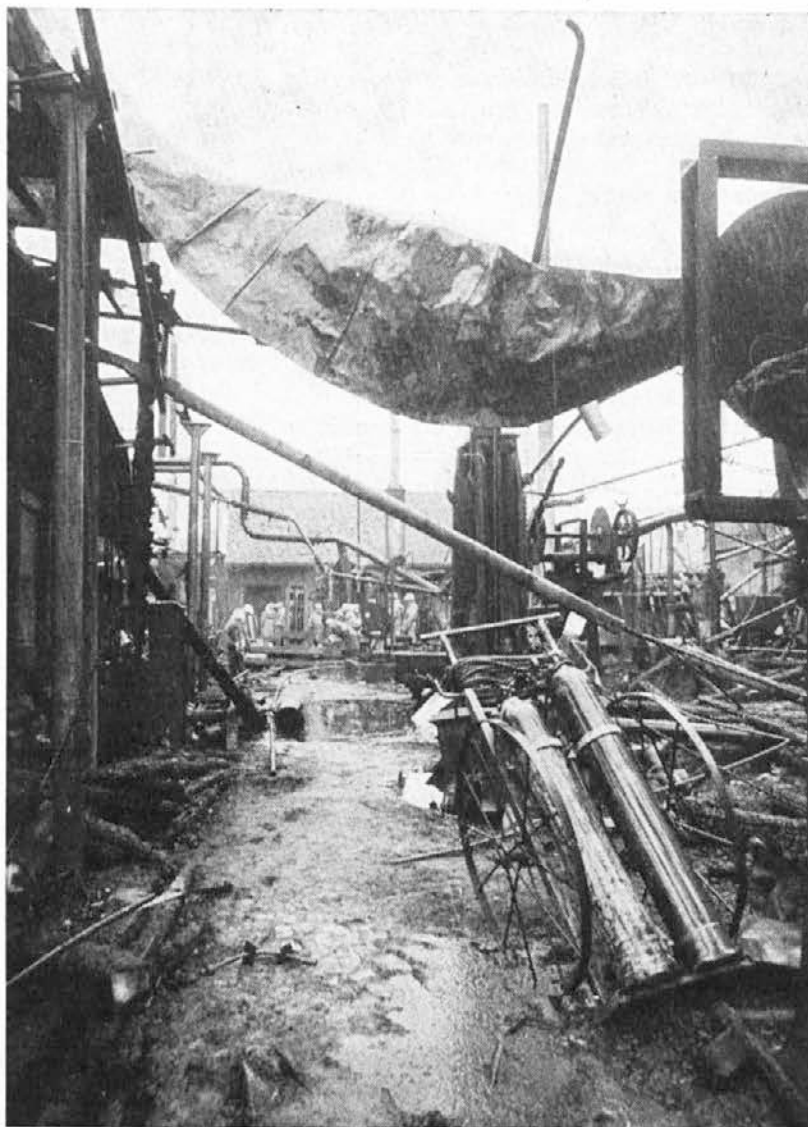
Na podlagi skrbno pripravljenih in posredovanih uvodnih misli, ki jih je o navedenih vprašanjih dal sekretar organizacije ZK tovariš Fale, je sekretariat ZK železarne Ravne ugotovil:

— da je anketa, ki jo je organiziral občinski komite, pravi in sodoben pristop k ugotavljanju nekega dejanskega stanja;

— da so vsi oddelki organizacije ZK železarne Ravne obravnavali samoupravljanje v železarni Ravne in rezultate ankete;

— da je članstvo organizacije ZK železarne prispevalo koristne predloge in pripombe za nadaljnje delo na področju rasti in razvoja delavskega samoupravljanja;

— da dobri samoupravni akti pospešujejo in razvijajo delavsko samoupravljanje.

Prvi dan po požaru

Svečan sprejem v ZMS

Na osnovi navedenih ugotovitev pa je sklenil:

1. Vsi komunisti v samoupravnih organih morajo bolj delati na posrednem obveščanju vse naše delovne skupnosti. Pred pomembnimi odločitvami naj se z ljudmi posvetujejo.

2. Posredno obveščanje, zlasti prek ozvočenja, se mora modernizirati in ustrezneje izkoriščati kot sredstvo za obveščanje.

3. V zvezi z delom pri osnutku novega statuta si moramo vsi komunisti v železarni Ravne prizadevati, da bomo uveljavili take organizacijske oblike samoupravnih organov, ki bodo zagotavljale boljše vsebino dela in pogojevale razvoj delavskega samoupravljanja.

V skladu z resolucijo CK ZKJ o najpomembnejših nalogah Zveze komunistov s področja kadrovske politike (IX. seja CK ZKJ julija 1968) je sekretariat organizacije ZK v železarni Ravne ugotovil:

— da v primerjavi z drugimi republikami v SFRJ (da drugih držav sploh ne omenjamo) Slovenija zaostaja na področju izobraževanja visoko strokovnih kadrov;

— da je stanje glede števila strokovnjakov v slovenskih železarnah slabše kot v republici Bosni in Hercegovini;

— da železarna Ravne spričo svoje zahtevne narave proizvodnje in težnje po čim večji finalizaciji proizvodov očitno premalo štipendira na višjih in visokih šolah;

— da dosedanja višina štipendij in način kreditiranja nista dovolj stimulatívna;

— da je treba iskati nove oblike kreditiranja in ustrezno povišati štipendije;

— da si moramo v še večji meri prizadevati na področju dopolnilnega izobraževanja zaposlenih.

Sekretariat organizacije ZK železarne Ravne je dolžan opozoriti na ugotovljeno pomanjkljivo kadrovske politike samoupravne organe v železarni Ravne, zato je sklenil:

1. Pristojnim samoupravnim organom se predlaga, da se za 100% poveča število štipendij na višjih in visokih šolah.

2. Ustrezno se zviša višina štipendij in zboljšajo pogoji kreditiranja.

3. Zaradi boljše socialne strukture študentov (v perspektivi visokih strokovnih kadrov) se štipendira tudi v prvih letnikih tiste študente, od katerih se lahko upravičeno pričakuje, da bodo pridni pri študiju in ga dokončali (tu so mišljeni tisti študentje, ki izhajajo iz socialno šibkih družin).

4. Izredno pridne in nadarjene študente se posebej stimulira.

5. Izdatneje se omogoči dopolnilno izobraževanje zaposlenih (organiziral naj bi se po možnosti oddelek kranjske šole za organizacijo dela na Ravnah).

6. S tečaji in raznimi seminarji naj bi se s področja ekonomije dopolnilno izobraževali tudi tisti, ki že imajo diplome, zlasti pa je treba dopolnilno izobraževati administrativni kader.

7. Z našimi rednimi študenti je treba imeti več osebnega stika.

To so brez dvoma pomembni sklepi in dolžnost vseh komunistov je, da jih dosledno izvajajo in spoštujejo. -ate-

Iz dejavnosti sindikata

Aktivnost predsedstva tovarniškega odbora sindikata

Predsedstvo tovarniškega odbora sindikata je v minulem obdobju na petih sejah obravnavalo in sklepalo o naslednjih zadevah:

— Odvetniku tov. Rajku Poberžniku iz Dravograda je zaupalo reševanje ukrepov proti nekdanjemu blagajniku sindikata Viktorju Kastelicu. Tov. Poberžnik je že dosegel dogovor z njegovo ženo o vračilu 63.469,10 din našemu sindikatu, za drugo terjatev pa bo nadaljeval postopek. Sindikat je tov. Poberžnika zaprosil, naj poskuša postopek pospešeno izvajati.

— V zvezi z integracijo slovenskih železarn je bilo v zadnjem obdobju več posvetovanj. Razgovorov so se udeležili tudi predstavniki naše organizacije in s svojimi mnenji pripomogli k razreševanju nekaterih nejasnosti, katere je potrebno razčistiti pred izvedbo referendumoma. Izdelan je že osnutek statuta združenega podjetja slovenskih železarn, ki bo v prihodnjih dneh dan v javno razpravo. Kakor smo bili seznanjeni, bo izveden referendum v začetku jeseni.

— Nekateri sodelavci iz topilnice so informirali predsedstvo sindikata, da so UO posredovali zahtevek o vključitvi njihovih delovnih mest k tistim delovnim mestom, katera so upoštevali pri beneficiranju delovnega staža. Predsedstvo je menilo, da problematika s tega področja spada v reševanje za to odgovornih strokovnih služb v našem podjetju.

— Upravni odbor je na predlog predsedstva tovarniškega odbora sindikata odobril 50 našim sodelavcem brezplačno 10-dnevno letovanje v domu oddiha v Portorožu. Pri izbiri kandidatov je po naši ustaljeni praksi imelo prednost 35 tistih članov kolektiva, ki so šli v preteklem letu in v tem letu do 1. maja v pokoj. Vabilu sindikata za brezplačno letovanje se je odzvalo 27 upokoencev, ostalih 23, ki so oziroma še bodo šli na brezplačni dopust, pa so še redni člani naše delovne skupnosti in so jih izbrale sindikalne podružnice. Kriteriji za to letovanje so bili: socialno šibki delavci, člani ZB, pridnost pri delu, tehnološka disciplina, dolgoletno delo v železarni, da kandidat še ni brezplačno letoval itd. Sindikalne podružnice so udeležence pregledale po ključu in so za posameznike izdelale posebne utemeljitve, iz katerih je razvidno število družinskih članov, število zaposle-

nih v družini, skupni družinski dohodek, zdravstveno stanje predlaganega in drugi razlogi, zaradi katerih je predlagala sindikalna podružnica svojega člana za brezplačno letovanje. Pri tem je potrebno poudariti, da vsi tisti naši delavci, ki brezplačno letujejo, prejmejo tudi regres za dopust, kakršen jim pripada po naših internih pravilih.

— Na zadnji seji tovarniškega odbora sindikata je bil sprejet sklep o razširitvi predsedstva tovarniškega odbora od 7 na 9 članov, s čimer je omogočeno večjemu številu sindikalnih podružnic, da aktivno sodelujejo na sejah predsedstva. Tako je sedanje predsedstvo sestavljeno iz naslednjih članov: Ivan Kugovnik — predsednik, Ivan Pungartnik — podpredsednik, Janez Strah — tajnik, Milojko Milinkovič, Silvo Turk, Ivan Žerdoner, Avgust Nabernek, Alfonz Polajner, Jakob Konič — člani. — Pri sindikalnem tekmovanju v nogometu je prišlo do nekaterih nepravilnosti, zato je komisija za rekreacijo, oddih in izlete sprejela sklep, da se tekmovanje v tej panogi prekine. Prosimo vse člane sindikata, da vidijo v rekreacijski dejavnosti naše organizacije le skrb za razvoj telesne kulture in fizične kondicije, zato naj ne poslušajo tistih, ki hočejo delati probleme tam, kjer jih ni.

Pomoč našim delavcem, društvom in organizacijam

Predsedstvo tovarniškega odbora in drugi organi sindikata so odobrili denarne in druge pomoči, in sicer:

— Tov. Mariji Radilovič je bila odobrena denarna pomoč v znesku 500 din zaradi škode, ki jo je utrpela ob požaru, nastalem v stavbi kemijskega laboratorija železarne. — Taborniškemu odredu »Koroški jeklarji« je bila odobrena pomoč v znesku 500 din, da so se lahko udeležili pohoda »Ob žici okupirane Ljubljane«.

— Tov. Matildi Anželak iz gradbenega remonta je bila dodeljena pomoč v znesku 100 din zaradi slabega socialnega položaja. — Tov. Ulblu Ivanu iz čistilnice jeklolivarne je bila dodeljena pomoč v znesku 152,75 din, ker od svojih izredno nizkih osebnih dohodkov ni mogel poravnati računa za porabljeni električni tok.

— Tovarniški odbor je s svojimi sredstvi finansiral stroške prevoza enega avtobusa za naše delavce, ki so se udeležili proslave

»Štajerska in Koroška v revoluciji« v Velenju.

— Za praznik 1. maj smo, tako kot vsako leto, obiskali naše sodelavce, ki so bili v tem času v bolnišnici v Slovenj Gradcu in Topolšiči. Za praznik jim je sindikat podelil denarno pomoč, in sicer: samskim po 40 din, poročenim po 50 din, za vsakega nepreskrbljenega otroka po 10 din, vendar največ po 80 din. Vsem ostalim članom našega kolektiva, ki so bili na zdravljenju drugod, je sindikat poslal denarno pomoč po pošti. Obdarjeni so bili tudi vsi tisti naši delavci, ki so bili v bolniškem staležu na domu več kot pol leta. S to akcijo je želel sindikat v skromni meri olajšati bolečine vsem tistim, ki niso mogli v naši sredini praznovati praznika vseh delovnih ljudi.

— Komisija za rekreacijo, oddih in izlete, je prispevala k stroškom prevoza za izlet sodelavk v Logarsko dolino 1.300 din.

— Krajevni organizaciji RK Ravne je bila odobrena denarna pomoč v znesku 500 din, organizaciji RK Prevalje pa 300 din za izvajanje njihovih humanih akcij.

— Pihalnemu orkestru železarne je bila dodeljena pomoč v znesku 300 din kot prispevek za udeležbo na tekmovanju pihalnih orkestror Slovenije v Kopru. Velja poudariti, da je imel naš pihalni orkester na takih in podobnih nastopih dosedaj velike uspehe.

— Na predsedstvo se je obrnil po pomoč tudi naš sodelavec iz gradbenega remonta Maks Matavž, ki je že dalj časa v bolniškem staležu. Predsedstvo je sklenilo, da se njegovi družini nabavijo prehrabni artikli v višini 150 din, poleg tega pa se je dogovorilo s krajevno organizacijo RK Ravne, ki je prispevala oblačila za njegove tri otroke.

— Lovska družina »Strojna« bo razvila svoj prapor. Predsedstvo tovarniškega odbora je sklenilo, da se nabavi tudi spominski trak.

Predsedstvo sindikata naše delovne skupnosti ugotavlja, da se na sindikat podjetja obrača vedno več društev in organizacij za denarno pomoč. Menimo, da finansiranje društev in organizacij (razen nekaj izjem) v naši občini ni rešeno, zato smo na to vprašanje opozorili občinski sindikalni svet, ki naj poskuša preko Socialistične zveze zadevo urejevati. Razumljivo je, da sindikat železarne Ravne ne more bistveno pripomoči za ureditev životarjenja tega ali onega društva oziroma organizacije. Najbrž bi bilo prav, da bi tudi naši odborniki postavili ob razpravi o občinskem proračunu vprašanje, zakaj je finansiranje nekje urejeno, drugje pa ne, saj vendar delovne organizacije plačujejo prispevke za vse in ne samo za nekatere.

Aktivnost sindikalnih podružnic

Podružnica uprave in OTKR se je odločila, da bo organizirala izlet na Veliko planino. Vsak udeleženec bo prispeval del svojih sredstev, s 1000 dinarji pa bo izlet podprla tudi sindikalna podružnica.

Iz te podružnice bo odšel v pokoj tov. Grabner Mihael, od katerega se bodo med drugim poslovili tudi tako, da mu bodo izročili 250 din. Podružnica je sprejela tudi sklep, da se vsem tistim članom, ki odidejo iz njihove podružnice v pokoj, izroči nagrada v enaki višini.

Na seji odbora so precej časa posvetili razpravi o brezplačnem letovanju v domu oddiha v Portorožu. Mnenja so, da ključ za delitev prostih mest ne ustreza posamezni podružnici, še manj pa upravi in OTKR. Izhajajo iz stališča, da ravno v to podružnico prihaja največ delavcev, ki so za delo v drugih obratih nezmožni, zato bi bilo potrebno tej podružnici dati več mest.

V zvezi s tem so odprli tudi vprašanje, zakaj ne bi 10-dnevnega brezplačnega letovanja razširili skozi celo leto in ne samo v Portorož, ampak tudi v druga zdravilišča. Predlagajo predsedstvu TO, naj o zadevi razmisli in poišče način, kako omogočiti zdravljenje najbolj potrebnim našim delavcem v nekaterih znanih zdraviliščih.

Janez Strah

Ali poznamo tehnični pogovorni jezik v ultrazvočni raziskovalni tehniki

Nagel razvoj tehnike, predvsem raziskovalne, in uvajanje novih metod je v našo prelepo slovenščino prineslo globoko razočaranje. Saj ni čudno, ko pa se po slovensko komaj za potrebo lahko pogovarjamo doma, če je treba napisati poročilo, je že malo težje, kaj šele, če se lotimo poljudne teme. Enostavno zmanjka besed. Največje težave pa prav gotovo nastopijo, če bi radi enostavno, po domače napisali kaj o novi komplicirani tehniki. Strokovnih izrazov enostavno ni in jih je treba pač skovati ali pa opisovati. To je samo ena stran težav, druga, še mnogo hujša, pa je tisti tehnični pogovorni jezik, ki naj bi v matematični obliki prikazal rezultate nekega procesa ali meritve, ki se sicer morejo izraziti v številkah, vendar na ta številčni rezultat vpliva toliko okoliščin, da je le še orientacijski podatek in nič več kvantitativen, pa vendar ga moramo upoštevati, ker drugih podatkov nimamo. Naša naloga pa je, da tak podatek čim bolj približamo stvarnim razmeram, pomeni, da moramo čimveč neznanek spremeniti v poznane ali pa jih vkleniti v znane okove, da se ne morejo več premikati in nanje lahko vedno računamo. Tako kot v vojni, če sovražnika nismo poznali natanko, vedeli smo le, da je nekje in skušali smo ugotoviti, kje je, kolika je njegova moč in podrobnejših podatkov nismo niti skušali najti, ker bi bilo

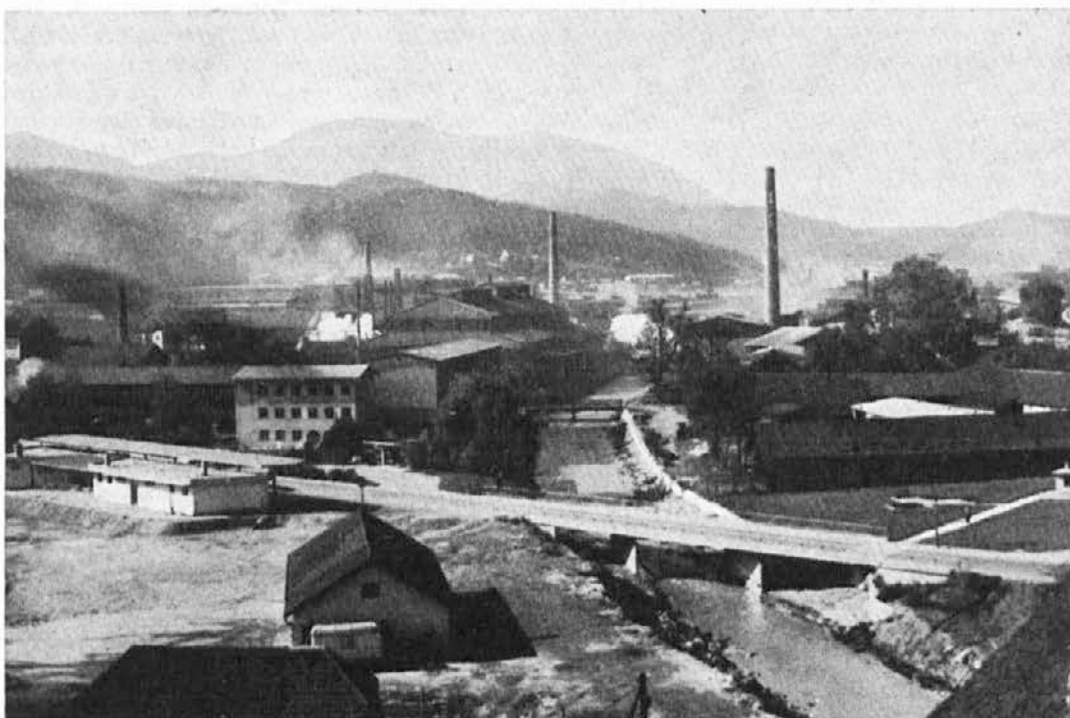
preveč zamudno in tvegano. Če smo tedaj ugotovili njegov položaj, smo morali računati z njim in mu po možnosti postaviti še ovire, da njegov učinek ni bil nekontroliran, smo lahko trdili, da obvladamo teren.

Tako podobno je pri ultrazvočnih preiskavah materiala.

Na odbijanje zvočnih valov od neke napake v materialu vpliva lahko na desetine okoliščin, usmerjenost, površina vzorca, površina defekta, vrsta defekta, sosednji defekti, vrsta materiala, v katerem defekt leži, snov, v kateri je preiskovani kos, npr. voda, zrak, način pristopa zvočnega vala k napaki in še in še.

Kako naj tedaj vseeno rečemo kaj natančnejšega o napaki v materialu, katero smo našli z ultrazvokom?

Da lahko z ultrazvokom preiskujemo jeklo, ne da bi ga razrezali, vedo danes že mnogi, mnogo manj vedo, kako ga lahko preiskujemo, še manj pa, kaj nam ultrazvočna metoda lahko pove. Za resno delo z ultrazvokom je potrebno izobraziti ljudi čisto na novo, šola jim ne da ničesar, kajti ta veja raziskav je nova in v naše sklerozne šolske programe sploh še ni prodrla. Izobrazbo kadrom nudimo na vsakoletnih ultrazvočnih tečajih. Letos sta bila dva tečaja, prvi v inštitutu »Đuro Đakovič« v Slav. Brodu, drugi pa na Rimskem vrelcu. Na prvem je bilo 20, na drugem pa 25 sluša-

Dimniki so še zmeraj le za reklamo

Tečajniki pri praktičnih vajah. Pomagata tudi zastopnik firme Krautkramer iz Kölna ter predavatelj in vodja tečaja inž. Mitja Šipek

teljev, večinoma inženirjev in tehnikov. Dva tečaja pa imamo še letos namen organizirati. Tečaj traja 6 delovnih dni in obsega dnevno 3 ure teorije in 3 ure prakse na najnovejših aparatih firme Krautkramer, katere nam firma vsako leto posodi za tečaj. Prvi dnevi običajno tečejo v laagodnem vzdušju, toda kaj kmalu prične teči pot po obrazih, posebno pri vajah, in šesti dan bi bili vsi za to, da ostanejo še en teden samo za vaje. Snov je izredno obširna in je nima smisla krajšati, saj je namen takega tečaja, da osposobi poslušalce za samostojno delo na ultrazvoku. Nekaterim se to posreči, drugi morajo vaditi sami ali pa priti ponovno na tečaj. Ultrazvočna metoda preiskave materiala je še vedno zelo mlada v primerjavi z drugimi metodami, vendar nam danes že omogoča da »presvetimo« material, tako da moremo že dokaj točno reči, na čem je bolan, kar dolgo časa ni bilo mogoče. Aparati so že tako izpopolnjeni, da jih zares lahko imenujemo merilne aparate, da bi jih pa mogli koristno uporabiti, pa moramo seveda natančno vedeti, kaj zmorejo in pa poznati material. Spoznavanje materiala je dolgotrajno delo in se ga seveda v enem tečaju ni mogoče naučiti, za to so potrebna leta in izkušnje.

Spoznati napravo in delo z njo pa moremo v krajšem času, seveda v določeni meri.

Vse neporodne metode preiskave materiala imajo skupno prednost, namreč da predmet, ki ga preiskujemo, ni treba razrezati ali zlomiti, tudi posebne predpriprave površine naj ne bodo potrebne.

Ultrazvočne metode pa imajo še to prednost, da skoro ni tako velikega izdelka, da bi ga po vsem preteku ne mogli pretipati, kar ne moremo niti z rentgenom ali izotopi niti s katerokoli drugo metodo.

Poglejmo, katere podatke zahtevamo od sodobne ultrazvočne naprave in njenega operaterja:

- Ali je napaka v materialu?
- Kje leži?
- Kako velika je?

d) Kaj je?

e) Ali je kos s tako napako še uporaben?

Moderne ultrazvočne naprave nam odgovorijo na posamezna vprašanja takole:

a) Dokaj točno lahko ugotovimo napako v materialu. Če je le nekaj cm oddaljena od površine, lahko najdemo tudi točkasto napako daleč pod 1 mm premera — seveda je tak rezultat odvisen od vrste aparata, vrste ultrazvočne glave in vrste materiala. Napake, ki so oddaljene tudi 1 m in več v dobro prekovanem jeklu, pa imajo lahko tudi le nekaj mm premera in jih sigurno najdemo.

b) S pravilnim justiranjem naprave moremo zelo točno podati koordinate napake, zopet odvisne od oddaljenosti napake od površine. Npr. z dvojno glavo lahko ugotavljamo še napake 1 mm pod površino, točnost lokacije pa more biti tudi 0,05 mm, za napako, ki je npr. oddaljena 1 m od površine, pa še vedno lahko podamo na 10 mm točno koordinate.

c) Z velikostjo napake pa so že večje težave. Težave pa so zato, ker ne vemo natančno, kakšna je napaka, ali je v obliki okrogle ploščice, ki je usmerjena pravokotno na smer prehoda ultrazvočnih valov, ali pa morda leži postrani, morda je kroglasta ali pa samo elipsasta, morda nima ravne površine, morda je njena ploskev raztrgana. Z različnimi koti vpadanja, torej iz različnih smeri, jo lahko obstreljujemo in tako najdemo približno obliko in smer napake, seveda če je kolikor toliko razsežna, npr. razpoka. Ako je točkasta, pa je itak vseeno, kako je usmerjena.

Da bi mogli natančno odgovoriti na to vprašanje, bi porabili preveč časa, zato se zadovoljimo z »velikostjo nadomestnega reflektorja«, to pomeni, da skušamo najti tisti največji premer idealne napake, ki je lepo okrogla, ima gladko ploskev in je usmerjena s ploskvijo pravokotno na smer zvočnega vala. Vse dejanske napake pa so lahko samo večje in v nobenem primeru manjše. Ta podatek je videti sicer zelo pomankljiv, vendar je zelo dragocen, saj nam pove vsaj zgornjo mejo. Če smo npr. našli velikost idealnega reflektorja na oddaljenosti 200 mm, 3 mm ϕ , vemo, da napaka ni ravno majhna, je le lahko večja, in če iz različnih smeri najdemo približno enako velikost, vemo, da je kroglaste oblike, ko pa to vemo, smo lahko sigurni, da je večja kot 3 mm ϕ , kajti izbočena površina krogle odbija le malo energije naravnost v glavo nazaj, mnogo se je razprši, torej imamo opraviti z resno napako ali pa z gnezdrom malih napak. Žal ne moremo trditi z gotovostjo, kakšna je ta napaka, lahko le sklepamo iz oblike odbitega signala, iz velikosti signala v različnih smereh ter iz znanja tehnologije materiala.

Velikost napake pa je relativen pojem. Če napako opazujemo skozi mikroskop, je zelo velika, če pa jo opazujemo skozi daljnogled, je zelo majhna. Podobno je z ultrazvokom. Če obstreljujemo napako z ozkim snopom ultrazvočne energije blizu izvora energije, bo odbijala $\frac{1}{4}$ energije, če uporabljamo glavo 5 mm premera, bo taka napaka približno 2,5 mm premera. Če pa isto napako obstreljujemo z izvorom 20 mm premera, bo odbijala le $\frac{1}{65}$ energije in bo v isti razdalji videti šestnajstkrat manjša, tj. 0,16 mm ϕ , če pa jo opazujemo na večji

razdalji, ko se zvočni snop razprši, bo videti seveda še manjša. Velikosti napake torej ne moremo enostavno oceniti iz velikosti signala, upoštevati moramo še obliko zvočnega snopa in oddaljenost napake od ultrazvočne glave.

d) Sedaj, ko vemo, da je napaka v materialu, vemo tudi dokaj točno, kako globoko leži, vemo približno tudi njeno orientacijo in položaj, vemo nujno nadomestno velikost, t. j. velikost idealnega reflektorja, katerega lahko primerjamo z napako. Odločiti bi se morali še za diagnozo — kaj je pravzaprav ta napaka. Če ne bi poznali zelo dobro tehnologije materiala, bi bili popolnoma brez moči. Če pa poznamo tehnologijo materiala, iz vseh prej naštetih indikacij lahko rečemo še kaj o vrsti napake. V pomoč pokličemo še čas, opazujemo namreč, kako se lega in velikost odbitega signala spreminjata s časom, ako ultrazvočno glavo premikamo preko bolnega mesta.

Za tako diagnozo moramo seveda imeti mnogo prakse in znanja, začetnik se v to ne spušča, pa tudi star praktik za kar bodi ne bo podpisal diagnoze.

e) In končno še zadnje vprašanje — ali je material s takimi defekti uporaben ali ne? Na to vprašanje pa ne more in ne sme odgovarjati en sam človek, najmanj pa kontrolor na ultrazvoku. Včasih je material z napako prav tako uporaben kot zdrav izdelek, npr. napaka v sredini osi, ki je obremenjena na upogih, ne ogroža uporabe, pač pa napaka na površini ali blizu nje. Tudi ni vseeno, kakšen je varnostni faktor konstrukcije in še prav posebno važno je vprašanje, ali je obremenitev tega bolnega izdelka statična ali dinamična. O uporabnosti mora torej odločati skupina strokovnjakov, projektant, metalurg in preizkuševalec. Žal v praksi zahtevamo po navadi od enega samega končno besedo, kar od preizkuševalca. Ni rečeno, da ne bo pravilno odločil, njegova dolžnost je, da odgovori na prva tri vprašanja, diagnozo lahko predvideva, uporabnost pa le svetuje.

V tem je torej bistvena razlika med numerično kontrolo, npr. mehansko merjenje, kjer v številkah lahko podamo dimenzijo, trdoto po HB ali Rc, kjer prav tako v številkah dobimo podatek o trdoti.

V drugo skupino meritev, kjer se tehnični jezik že bolj zapleta, bi lahko prištevali metalografske preiskave in radiografijo. Sliko strukture ali napake vidimo v ploskvi in to sliko lahko primerjamo z neko drugo znano in primerjavo ocenimo s številkami. Taka ocena pa je že nesigurna. Primerjamo npr. število vključkov ali karbidnih segregacij med seboj. Težko je objektivno oceniti, da je bolj 2 ali 3. Za pravilno oceno je potrebna dolga praksa in pri prevzemu materiala često naletimo na težave, ker pač vsak po svoje vidi sliko.

Tretja skupina meritev so metode, ki posredno pokažejo sliko defekta. Taka je ultrazvočna metoda. Mi napak direktno ne vidimo, vidimo le optični signal, ki je nastal iz električnega, ta pa iz zvočnega, odbitega od napake. Ves postopek je tak: električni impulz spremenimo v ultrazvočni, tega pošljemo v material in čakamo, da se od napake odbije. Medtem merimo čas, ki ga zvočni val porabi za potovanje do napake in nazaj, in ko se vrne, mu izmerimo še ve-

likost. Vse to se mora zgoditi silno hitro, v nekaj milijoninkah sekunde. Zvočni signal spremenimo v električnega nazaj in ga obdelujemo in opazujemo v določenem času ter ga npr. spremenimo še v optičnega, katerega opazujemo na zaslonu katodne cevi. Proces merjenja je torej zelo zamotan in vsaka sprememba energije iz ene oblike v drugo vnaša napako v meritev. K tem napakam se prištevajo še nepoznane napake v materialu in končno še subjektivne napake preizkuševalca. Vsota teh napak pa mora vendar ostati v tako nizkih mejah, da kljub vsemu moremo čim bolj natančno oceniti velikosti napake.

Da bi pravilno obvladali ves postopek ultrazvočne kontrole, je potrebno mnogo časa. Človek sam bi potreboval leta, da bi

prišel do vseh teh spoznanj. Tečajnik na ultrazvoku dobi v enem tednu izredno zgoščen izvleček iz vse te snovi, ki je potrebna, da bi lahko sploh uporabljal ultrazvočne metode kot merilo kvalitete.

Lahko si zamislimo, kakšen je npr. prevzem materiala, ako ga z ultrazvokom opravlja prevzemalec, ki ne ve drugega kot to, da tak vršiček, ki se pojavi na zaslonu aparata, pomeni napako. Koliko sto stvari je potrebno vedeti še poleg tega, vedo oni, ki so šli vsaj enkrat skozi tečaj.

Le na ta način lahko najdemo skupno tehnično govorico, ki je najbolj v prid proizvajalcu jekla in v drugi vrsti potrošniku jekla.

Vsako leto gre skozi tečaje 40 do 50 ljudi. Letos jih je že v pomladanskih tečajih

prišlo 45 in približno toliko jih pričakuje mo za jesen. Vprašali bi se, kam s tolikim številom ljudi, ko pa je v državi le kakih 300 ultrazvočnih aparatov. Velik del gre po tečaju na druga dela, nekaj jih odide iz poklica, kakih 30% pa jih ostane in se tudi vračajo na naslednji tečaj, saj v tej panogi gre razvoj tako hitro naprej, da je komaj mogoče slediti. Tak način dela je prvi korak k standardizaciji ultrazvočnega postopka kontrole, ki je izredno komplicirana in delikatna, prav tako pa tudi nujno potrebna, da bi na eni strani zares trg dobil brezhibno blago, na drugi strani pa, da se ne bi delala po nepotrebnem škoda, kar je danes še vsakodnevni problem.

Mitja Šipek, dipl. inž.

SKLEPI UPRAVNEGA ODBORA

Na sejah meseca junija je upravni odbor potrdil pogoje za razpis notranjega posojila in bil seznanjen z ukrepi v zvezi s požarom na objektih naše železarnice. Razpravljal pa je tudi o predlaganih dopolnitvah uskladitve pravilnika o delitvi osebnih dohodkov in kodeksa del.

Upravni odbor je predlagane dopolnitve z nekaterimi manjšimi spremembami sprejel. Pri svoji odločitvi je izhajal predvsem s stališča, da je bil predlog predmet širše razprave, da je po njegovi oceni pripravljen skrbno in da bi vsaka morebitna odstopanja lahko povzročila dodatne zahteve, kar bi lahko povzročilo ponovna neskladja. Dalj časa pa se je upravni odbor zadržal pri oceni delovnih mest tajnic. Vsa delovna mesta tajnic so bila po prvotnem predlogu ocenjena z enakim številom obračunskih enot, strokovnost delavk, ki zasedajo ta delovna mesta, pa je verjetno različna. Zato je po širši razpravi bil izoblikovan nov predlog, po katerem naj bi bile tajnice razvrščene v skupine. Osebnih dohodek bi se gibal od najmanj 350 do največ 390 enot. Največje število enot bi lahko dosegle tajnice, ki poleg znanja strojepisja in slovenščine obvladajo in uporabljajo še stenografijo. Minimalno število točk pa bi dobile tajnice, ki stenografije ne obvladajo. O vseh predlogih pa, tako tistih, ki jih je pripravila komisija za osebne dohodke, kot tudi spremembah, ki bi bile potrebne po mnenju upravnega odbora, bodo končno besedo na zasedanju izrekli člani delavskega sveta podjetja.

Kot vedno je moral upravni odbor tudi na teh sejah razpravljati še o drugih zadevah iz poslovanja železarnice in odločiti o nekaterih pritožbah in drugih predlogih. S področja te dejavnosti je sprejel naslednje sklepe:

— Ugodi se prošnji Štefana Kričaja in se mu za čas izrednega študija na TSS, elektro oddelku v Mariboru, odobrijo ugodnosti, ki veljajo tudi za druge v železarni zaposlene izredne slušatelje strokovnih šol.

— Ugodi se prošnji Franca Verdineka in za izdelavo diplomske naloge, zaključni izpit in zagovor diplomske naloge na TSS, elektro oddelku v Mariboru, odobri 11 dni izrednega plačanega dopusta, medtem ko

lahko za preostale 4 dni izkoristi izredni plačani dopust, do katerega je po določbah 78. člena našega pravilnika o delovnih razmerjih sicer upravičen.

— Ugodi se pritožbi Konrada Domadenika in razveljavi odločba kadrovskega oddelka, s katero mu je z 31. majem 1969 prenehalo delo v naši železarni. Pritožbi je bilo ugodeno, potem ko je bilo ugotovljeno, da razrešitev delovnega razmerja ni bila v celoti izvedena po postopku, ki ga določajo naši normativni akti.

— V smislu 141. člena pravilnika o delovnih razmerjih naše železarnice se odkloni pritožba Antona Gnamuša, zaposlenega v prometnem oddelku, in potrdi odločitev vodstva obrata o beleženju neopravičenega izostanka z dela.

— Na podlagi dodatnega pojasnila komisije za osebne dohodke se odkloni pritožba Antonije Jeseničnik zoper način obračuna in izplačila OD čistilkam pisarniških in drugih prostorov. Komisija za osebne dohodke je pri obravnavi njene zahteve ugotovila, da so se OD čistilk v posameznih obratih obračunavali različno. Po določbah kodeksa del bi se moral OD obračunavati po času brez upoštevanja posredne norme. Ta določba pa v vseh primerih ni bila upoštevana, zato so pri izplačilih OD nastopala nesorazmerja, kar je bilo pri sedanjih uskladitvi kodeksa del dokončno urediti.

— Na predlog tehničnega sektorja je bil inž. Francu Černetu in Ivanu Erjavcu v smislu 25. člena pravilnika o delitvi osebnih dohodkov odobren 10% dodatek za izredna dela.

Na predlog uprave podjetja in posameznih sektorjev so bila odobrena službena potovanja v inozemstvo, in sicer:

— Inž. Vladimirju Macurju 1-dnevno službeno potovanje v Avstrijo, kjer se je udeležil strokovnega posvetovanja, ki ga je organizirala visoka tehnična šola v Leobnu.

— Inž. Milanu Dobovišku, Maksu Urnavtu in Silvu Turku 2-dnevno službeno potovanje v Avstrijo, kjer so v zvezi z medsebojno izmenjavo izkušenj na področju formanja in litja obiskali livarno v Lienzu.

— Francu Lončarju, Viktorju Pesjaku in Hermanu Dretniku 15-dnevna strokov-

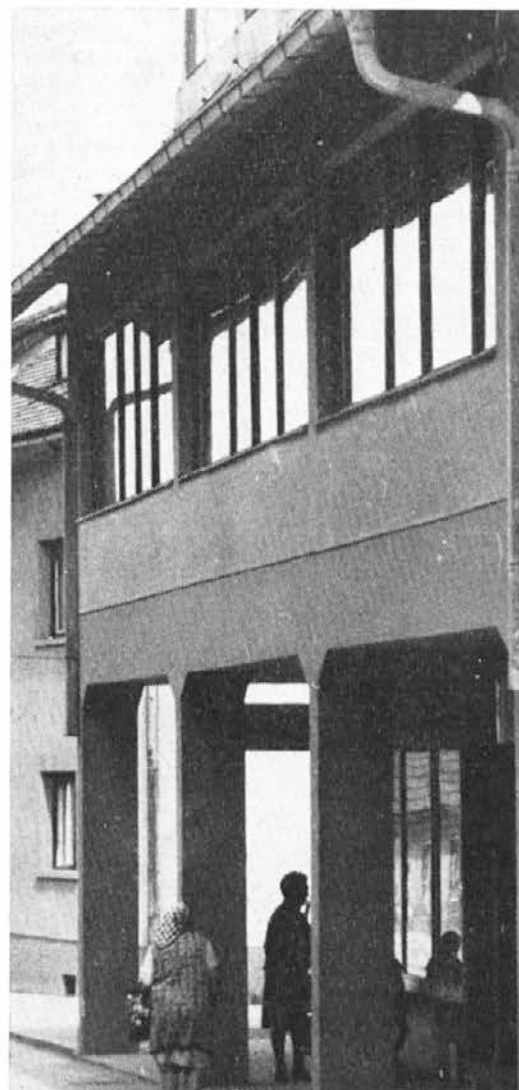
na praksa v železarni Poldi na Češkoslovaškem.

— Tov. Petru Orožnu enoinpoldnevno službeno potovanje v Avstrijo.

— Inž. Jožetu Geršaku 3-dnevno službeno potovanje v Zahodno Nemčijo.

— Janezu Gorjancu 2-dnevno službeno potovanje v Italijo, kjer je v zvezi z dobavo prikolic za transport vročih ingotov obiskal tvrdko Adriaimpex.

— Inž. Jožetu Borštnerju in inž. Jožetu Žuncu 1-dnevno službeno potovanje v Italijo, kjer sta o raznih tehničnih vpra-

Odsevi

šanjih s področja valjarstva obiskala tvrdo Danielli.

— Za opravljanje nujnih operativno komercialnih poslov v Avstriji je bilo direktorju Gregorju Klančniku in Maksu Viterniku za naslednje obdobje odobrenih vsakemu po pet avstrijskih dnevnic, ki jih morata obračunavati v smislu svoječasno izdanega navodila upravnega odbora.

Na naslov upravnega odbora je pričelo prihajati čedalje več vlog in zahtev za odobritev dela prek polnega delovnega časa. Upravni odbor ne dvomi, da je nekatera dela zaradi njihovih nujnosti, interesa in potreb železarne treba opraviti izven rednega delovnega časa, ni pa mogel mimo ugotovitve, da je takih zahtev odločno preveč. Z namenom, da bi se tudi

na tem področju uvedla večji red in doslednost, je sklenil, da je na ugotovljeno pomanjkljivost opozoriti tehnični sektor z nalogo, da prek vodstev sklopov obratov uredi vse potrebno, da je delo prek polnega delovnega časa in delo po pogodbah o dodatnem delu tudi za delavce, zaposlene na delovnih mestih s stalno oceno, uvajati in odobriti v res samo nujnih in upravičenih primerih.

Upravni odbor je moral razpravljati še o drugih prošnjah, s katerimi so se posamezniki ali organizacije obračali na njegov naslov za dodelitev stanovanj, posredovanje za rešitev stanovanjskih problemov in podobno. Do vseh teh vlog je upravni odbor zavzel svoja stališča, prošilce pa o svoji odločitvi pisмено obvestil.

-et

Obiskali smo železarno v Kapfenbergu

Za člane delavskega sveta podjetja in upravnega odbora, ki jim je letos potekel mandat, je bil odobren ogled ene izmed železarn v inozemstvu. Tem so se pridružili še predsedniki posameznih komisij pri DSP in prejšnji člani sekretariata organizacije ZK naše železarne. Kasneje je bilo dogovorjeno, da obiščemo železarno v Kapfenbergu.

Z namenom, da bi se poleg železarne lahko seznanili še tudi z drugimi naravnimi lepotami Avstrije, nas je pot vodila preko Celovca, Osojskega jezera in Katschberga. Ze na naši prvi postaji v Gmündu nas je pozdravil dež, kar je istočasno pomenilo, da se bo predvidenemu postanku na Katschbergu in uživanju ob pogledu na prirodne lepote treba odpovedati. To, kar smo pričakovali, se je dejansko zgodilo, zato je naša naslednja postaja bila prelaz Obertauern v višini 1738 m. Sodeč po precejšnjem številu raznih žičnic in vlečnic, ki zadovoljujejo vse, od najmanj do najbolj zahtevnih smučarjev, kaže, da se v kraju razvija predvsem zimski turizem. Med potjo smo se nato ustavili pri idiličnem jezercu pred Eisenerzom. Ker je pričelo ponovno deževati, smo si jezero kot tudi okolico v glavnem lahko ogledali le iz avtobusa. Tu smo tudi vzeli v avtobus slučajnega turista. Zanimivo je, kako Avstrijci radi govorijo o vsem, za kar menijo, da je za njihov kraj zanimivo. Najprej nam je pričel razlagati, da se vozimo mimo gradu, ki je bil nekoč last Göringa.

Ko smo se pričeli približevati Eisenerzu nam je naš sopotnik, ki je bil vse do upokojitve zaposlen v tem rudniku železove rude, pričel razlagati ne samo zgodovino samega kraja, ampak tudi delo in življenje v tem podjetju zaposlenih delavcev. Treba je reči, da je v nas našel zadovoljne poslušalce, delno zaradi tega, ker ga nekateri, ker je govoril nemško, niso razumeli, preostali pa so bili zaradi vožnje že tudi kar precej utrujeni. Končno smo isti dan okrog 18. ure prispeli v kraj, kjer smo imeli rezervirano prenočišče. Vsi smo verjetno pričakovali, da bo to nekoliko večji kraj, prispeli pa smo v vas, ki jo sestavlja le nekaj hiš in en sam večji gostinski objekt. Razumljivo je, da se je gostinska soba, ki smo jo zasedli, takoj spremenila v kvartaški klub. Slovenci pa ne bi bili to, kar smo, če v Avstriji kljub temu, da je vino precej drago, njihovega vina ne bi pokusili. Kakšno je po okusu in kakšna je njegova cena, večina nas sicer ne ve, toda nekateri so to le poskusili in okusili. Če smo bili zvečer ob prihodu morda nekoliko razočarani nad krajem in okolico, pa smo bili naslednje jutro, potem ko smo se spočili, kar zadovoljni tako s prenočiščem kot tudi s postrežbo. Nekaj za spomin, nekaj pa verjetno zaradi reklame gostišča, smo se pred odhodom še slikali, vendar slik žal do danes še nismo dobili.

Naslednji dan je bila naša prva postaja Kapfenberg in ogled železarne. V upravnem splotju so nas sprejeli zastopniki uprave in predstavniki njihovih delavskih organizacij. Zastopniki uprave so nas na kratko seznanili z razvojem in organizacijo ne samo železarne, ampak podjetja Böhler nasploh. Povedali so, kje povsod obstajajo posamezne železarne in obrati in v katerih državah vse imajo organizirana svoja predstavništva. Zanimivo je, da železarna v Kapfenbergu ni sorodna naši železarni samo po svojem proizvodnem programu, ampak tudi po drugih oblikah dela izven podjetja. Kapfenberg dejansko predstavlja železarno. Zato ima podjetje zelo močan vpliv na vsa dogajanja in življenje v samem kraju. Železarna poleg gradnje stanovanj skrbi in sodeluje pri gradnji osnovnih šol, športnih objektov, ki služijo tako zaposlenim kot tudi drugim prebivalcem. Veliko skrb posvečajo tudi vzgoji kadrov. Letos bodo pri njih ustanovili tehniško šolo za strojno in elektro stroko, medtem ko drugi strokovni kader dobivajo v glavnem iz visoke tehnične šole v Leobnu, ki je od Kapfenberga oddaljen le nekaj kilometrov. Nasploh je na tem področju v glavnem združena vsa avstrijska črna metalurgija. Razen železarne v Kapfenbergu je v njeni bližini velika železarna v Donawitzu, ki je vključena v drugo delniško družbo. Kaže povedati, da je tvrdka Böhler in tako vse v to podjetje vključene železarne ter obrati državno podjetje.

Potem ko nas je zastopnik njihove uprave v grobih obrisih seznanil z razvojem in delno

zgodovino železarne — funkcijo uradnega prevajalca je opravljal naš direktor Gregor Klančnik — smo si ogledali posamezne obrate železarne. Dopoldne smo izkoristili za ogled valjarne, topinice, kovačnice in nekaterih oddelkov mehanske obdelave. Na nas vse je poleg zelo dobre organizacije dela napravil močan vtis predvsem vzoren red in čistoča v samih obratih in na medobratnih prostorih. Kadar nismo bili v obratih, skoraj enostavno nismo imeli občutka, da smo v železarni. Nikjer ni nobene nepotrebne navlake, raznih nedokončanih proizvodov in temu podobno. Za vse to imajo določene prostore, kjer je lepo zloženo in urejeno. Vsi zaposleni so na svojih delovnih mestih in izven obratov nismo videli niti srečali nobenega zaposlenega. Kako vzorna sta red in čistoča, pove podatek, da smo morali kadilci paziti, kam smo lahko odlagali pepel in cigaretno ogorke oz. imajo za te potrebe na določenih mestih pritrjene primerne pepelnike.

Čeprav tega v začetku nismo imeli v programu, so nam po kosilu dovolili, da smo si lahko ogledali še nekatere druge objekte te železarne, ki so oddaljeni od Kapfenberga okrog 4 km. Ti objekti so bili zgrajeni med okupacijo in so bili namenjeni za proizvodnjo tankov in druge vojaške opreme. Po vojni so bili vsi stroji demontirani in so hale ostale prazne. Nekaj teh hal je še sedaj neizkoriščenih. Na tem prostoru imajo obrat vzmetarno, obrat za proizvodnjo razne opreme za prehransko industrijo in gostinstvo, konstrukcijski biro in obrat za izdelavo pnevmatskega orodja. Tako kot v prejšnjih obratih je tudi v tem vzoren red. Za precej naših udeležencev je bil seveda najbolj zanimiv obrat izdelave pnevmatskega orodja. Videti je, da ta obrat zelo neradi pokažejo, saj sta oba vhoda zaprta z roletami. Obiskovalec, ki za obrat ne ve, ob prihodu med objekti dobi enostavno občutek, da je to ena izmed hal, v kateri še ni nameščenih strojev. Zato smo bili tudi mi precej presenečeni, ko se nam je s pritiskom na gumb odprl rolo in smo pred seboj zagledali veliko halo z modernimi stroji, ki so tudi v popoldanskem času bili vsi v polnem obratovanju. Vodja tega oddelka je bil prijazen in nam je nazadnje odprl še njihov razstavni prostor, ki je v podaljšku hale in v katerem imajo stalno razstavljene vse izdelke s področja pnevmatskega orodja, ki jih izdeluje ta železarna.

Polni vtisov in zadovoljni smo se vračali domov. Razporeženje v avtobusu je bilo kar precej na višju. Vsega pa je bilo takoj konec, ko smo ob prihodu na državno mejo zvedeli za požar, ki je prizadel našo železarno.

Treba je reči, da smo videli marsikaj, kar bi se dalo uspešno uporabiti tudi v naši železarni. Verjetno pa bi bilo bolj prav, če bi se take strokovne ekskurzije za člane samoupravnih organov organizirale že med mandatno dobo. Udeleženci bi tako imeli možnost, da bi o izkušnjah, ki bi si jih pridobili, spregovorili tudi v organih upravljanja oz. v njih vplivali na posamezne odločitve, kako stvari, ki pri nas še niso v celoti urejene, bolje urediti.

-et

ZA DOBRO VOLJO

O smrti

Ko so v navzočnosti pariškega policijskega ravnatelja markiza d'Argenosa govorili o smrti, je pripomnil:

»Prijatelji moji, pravite, da je umreti zelo težko. Rad vam verjamem. Toda nazadnje se to kljub vsemu vsakomur posreči.«

Brus

Izokrata so vprašali, kako da se je pri njem šolalo toliko odličnih govornikov, sam pa ni nikdar javno govoril. Izokrat je odgovoril:

»To ni nič čudnega. Brus, ki ostri nože, tudi ni oster.«

Zapuščeno

Naši gasilci so tekmovali v Italiji

Med mogočnimi Dolomiti v Italiji ali točneje Južni Tirolski leži lepa dolina — Pustertal — dolina pastirjev, ki je dobila ime že pred 700 leti, ko so tu živeli v glavnem pastirji. Že po naravi lepi dolini dajejo še lepši videz majhni kraji, polni turističnih zanimivosti. Med njimi je tudi Welsberg, kjer je bilo 30. in 31. maja ter 1. junija tekmovanje gasilskih enot dežel severne Italije, Švice, ZR Nemčije, Avstrije, Madžarske, Romunije in Jugoslavije.

Gasilska zveza Jugoslavije je ponudila priložnost za tekmovanje GZ Slovenije, ta pa Gasilskemu društvu železarne Ravne. Upravni odbor Gasilskega društva je to ponudbo sprejel in desetina se je v enem mesecu pripravila za tekmovanje v močni mednarodni konkurenci za srebrno in bronasto odličje.

30. maja zgodaj zjutraj smo se odpeljali s tremi osebnimi avtomobili preko Lienza in Siliana v Avstriji v severno Italijo. Vožnja v lepem sončnem vremenu je bila prijetna. V sedmih urah s kratkimi odmori za počitek voznikov smo prispeli v Welsberg, kjer nas je sprejel predsednik deželne gasilske zveze g. J. Furlani.

Tri dni smo bili gostje deželne gasilske zveze južne Tirolske. Prebivali smo v hotelu EMMA v vasi Villabasa, 5 km od Welsberga. S penzionom smo bili zadovoljni, kljub temu da Slovenci nismo najbolj znani kot ljubitelji italijanskih specialitet iz testenin. Tekmovalni program je bil zelo dobro pripravljen, toda za ogled raznih turističnih zanimivosti nam ni ostalo veliko časa. Po tekmovanju naše desetine smo si le uspeli odtrgati malo časa in smo se odpeljali k bližnjemu jezeru Pragsee. To je sicer malo, ampak lepo jezero. Neposredna okolica ni naseljena, vendar jezero ne sameva. Mogočen hotel in čolnarna dajejo temu kotu ritmu življenja. Nas je še posebno pritegnila čolnarna, ki nam je na jezeru nudila sprostitev po napornem tekmovanju.

Naša tekmovalna enota je tekmovala za srebrno in bronasto odličje. V tekmovanju za srebrno odličje je dosegla 10. mesto med 64 tekmovalnimi enotami, za bronasto odličje pa 9. mesto med 61 tekmovalnimi enotami. Naši so lepo delali, edino njim je publika skandirala, le čas jim je odnesel dragocene točke.

Zadnji dan našega bivanja v južni Tirolski je bil ves v napetem pričakovanju razglasitve rezultatov, povratka domov in lepega vremena. Ob zaključni slovesnosti so veliko gasilsko parado 2500 gasilcev, od katerih jih je 1250 tekmovalo, spremljale štiri godbe na pihala v lepih narodnih nošah. Lep je bil pogled na parado. Na čelu so korakali naši gasilci. Po zaključni slovesnosti smo se odpravili na 350 km dolgo pot domov. Vračali smo se preko Cortine d' Ampezzo, ki je poznana po zimskem turizmu. Domov smo se vrnili preko mejnega prehoda na Holmcu, kjer nas je presenetila vest o požaru v naši železarni, ki ji do prihoda na požarišče nismo mogli verjeti.

Vsem gasilskim enotam in članom kolektiva železarne se zahvaljujemo za uspešno pomoč pri gasilski intervenciji ob požaru lahke kovačnice. Še posebej se zahvaljuje-

mo upravnemu odboru in upravi podjetja za pomoč pri nastopu na deželnem gasilskem tekmovanju v Južni Tirolski.

F. M.

OBISK IZ ČENKOVA

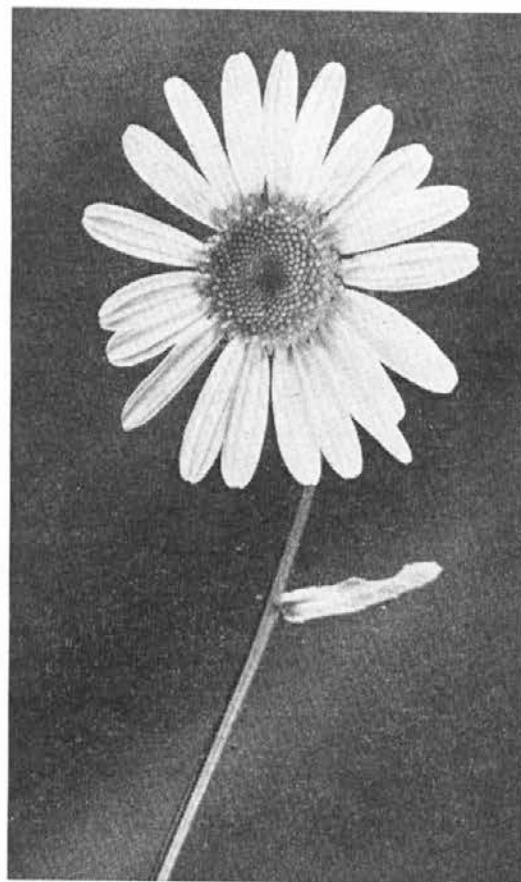
Sredi junija nas je obiskalo sindikalno zastopstvo železarne iz češkega mesta Čenkova. Voditelji našega sindikata so se pogovarjali z njimi o možnostih sodelovanja na športnem, kulturnem, predvsem pa rekreacijskem področju. Take oblike sodelovanja so pri nas že precej znane in ustaljene, predvsem gre za izmenjavo skupin v času dopustov ter za letovanje v našem domu v Portorožu pred sezono in po njej.

Čenkova je v Jugoslaviji bolj kot po čem drugem znan po tem, da je tam nekoč delal tovariš Tito. Sicer je to manjši srednječeški kraj v podbrdskem okraju, kjer se železarstvo omenja že okoli l. 900, nato pa v 15. stol., v času husitskih vojn. V bližini mesta je rudnik, znamenit po tem, da ima najgloblji rov v Evropi — 1500 m pod zemljo. Druga znamenitost je romarska postojanka Sveta gora s samostanskimi freskami iz 13. stol.

Ustanovno leto železarne v Čenkovu je 1871. To je bil manjši obrat v privatni lasti, ki je izdeloval kljuge, razno okovje in štedilnike. Med drugo svetovno vojno je postavljena kovačnica, tovarna pa vključena v nemško oboroževalno industrijo — v njej so proizvajali dele raket V1 in V2. Tudi bicikle so izdelovali.

Po vojni se je proizvodni program spremenil. Tovarna, ki zaposluje zdaj okoli 1000 delavcev, izdeluje štedilnike, gradbeno okovje, lopate, mačete (noži za sekanje sladkornega trsta), nože za kmetijske stroje, hidravlične črpalke, avtomobilska dvigala ter oljne amortizerje za železniška vozila.

L. 1913 se je začelo v Čenkovu revolucionarno delavsko gibanje in grozile so stavke, zato so tovarnarji po vsej avstroogrski

Beli horoskop

monarhiji iskali delavce — v resnici stavkokaze — ki bi mogli nadomestiti domače uporneže. Tako je prišel sredi prve svetovne vojske kot delavec v Čenkova tudi tov. Tito in ostal tam nekaj manj kot pol leta. Seveda so tuji delavci odbili take vrste sodelovanja s tovarnarji. O tem je govoril tudi tov. Tito na svojem uradnem obisku v ČSSR, ko se je v Čenkovu po dolgem času spet srečal s starimi tovariši in jih obdaroval. Kot zanimivost velja omeniti še, da so v Čenkovu l. 1948 tov. Titu na čast poimenovali neki svoj proizvod »titan«.

Dogovori med našim in čenkovskim sindikatom se nadaljujejo, obstajajo pa določene možnosti, da bi do prvih stikov prišlo jeseni v času brnskega velesejma. O tem bomo pravočasno še poročali.

k. m.

STROKOVNA POSVETOVANJA IN RAZISKAVE

XV. COLLOQUIUM SPECTROSCOPICUM INTERNATIONALE

Madrid, 26. do 30. maja 1969

Vsako drugo leto priredi ena od držav svetovni kongres spektroskopikov pod naslovom »colloquium spectroscopicum internationale«. To tradicijo so pričeli Francozi in jo sedaj nadaljuje osrednji odbor Velike Britanije, Zahodne Nemčije in Francije. Leta 1963 je ta kongres organizirala Jugoslavija, in sicer v Beogradu. Letos je bil v Španiji v Madridu od vključno 26. do 30. maja.

Tak kolokvij je osrednja svetovna prireditelj strokovnjakov, ki delajo na področju spektroskopije tako s fizikalnega kakor s kemijskega stališča. Zajete so vse

tri strokovne plasti: teoretične osnovne raziskave, uporabne raziskave in praktična uporaba. Snov je po pravilu razdeljena na naslednja glavna področja:

emisijska spektroskopija, spektroskopija žarkov x, plamenska fotometrija (emisijska in absorpcijska), absorpcijska spektroskopija, molekularna in infra rdeča spektroskopija in masna spektrometrija.

Vsako področje ima eno ali več daljših uvodnih, tako imenovanih plenarnih predavanj. V drugem delu sledijo krajši referati s posameznega področja, ločeno po posameznih predavalnicah. Kolikor se dá, je snov porazdeljena po interesih, tako da poslušalec lahko menja predavalnice in prisostvuje čim večjemu številu referatov, ki ga neposredno zanimajo. Plenarna predavanja so skupna, ker obravna-

vajo osnovne probleme spektroskopije. To osrednjo prireditev običajno spremlja tudi razstava spektroskopskih instrumentov.

Tako je bilo tudi tokrat na XV. kolokviju v Madridu, ki je bil do sedaj eden največjih ter se je opiral na ogromen organizacijski aparat in materialna sredstva. Organizacija je bila brezhibna in so jo pripravljali polni dve leti. Približne dimenzije prireditve nam lahko dajo naslednji osnovni podatki: z vseh šestih kontinentov in iz 28 držav se je zbralo 720 udeležencev; v šestih sekcijah se je zvrstilo 413 predavanj, od tega 12 plenarnih. Morda bi bilo zanimivo vedeti, da je jugoslovanska delegacija štela 49 udeležencev, od tega štirje iz Slovenije, ostali iz Beograda. Od jugoslovanskih referatov je bilo sprejetih sedem, od tega eden iz Železarne Ravne. Naš referat z naslovom J. Perman, E. Perman: »Spektrografsko določevanje sledov kovin v atmosferi«, je obravnaval določevanje zelo majhnih količin škodljivih kovin v atmosferi Mežiške doline s pomočjo spektralne analize. Naprosili so nas, da to delo objavimo v njihovem centralnem strokovnem tehnološkem časopisu »Kemija, metalurgija in rudarstvo.«

Dve tretjini predavanj je obravnavalo tematiko emisijske spektroskopije, ena tretjina pa odpade na vsa druga področja. Iz števila predavanj je povsem jasno, da kljub odlični organizaciji in skrajnemu naporu dva udeležencev nisva mogla poslušati niti polovice referatov, ki se neposredno tičejo problematike železarne Ravne. Napraviti smo morali poseben izbor in plan udeležbe na posameznih predavanjih za vsakega posebej. Za ostalo smo si morali pomagati z osebnim stikom in dogovorom z avtorji, da nam pošljejo primerke svojih, še ne objavljenih referatov. Ni treba posebej poudarjati, da so bili referati, diskusije in osebni stiki s strokovnjaki na sorodnih področjih dragoceni za nadaljnji razvoj spektroskopije v naši železarni. Istočasno pa je veliko število udeležencev v svojih materialih razneslo ime naše železarne in renome njene kontrole širom po svetu, kar je s komercialno-tehnične strani neprecenljive vrednosti. Z našega domačega in jugoslovanskega stališča je v tem smislu važno tudi to, da je bil J. Perman izbran za predsednika sekcije na emisijskem področju.

Pri tako velikem številu predavanj je težko dati kratek pregled. Kljub temu bom skušal nakazati najvažnejše smeri. Plenarna predavanja so imela poudarek na analizi rud in mineralov, zlasti na sledove, mehanizmu vzbujanja kovin, lokalni analizi in analizi težje se vzbujajočih elementov z laserjem, analizi težje se vzbujajočih elementov z vakuumsko spektroskopijo in ponovnem dvigu fotografske plošče kot spektroskopskega detektorja. S stališča naše problematike so bila zelo važna vsa našeta področja, vrhunec pa gotovo predstavlja plenarno predavanje profesorja Milazza iz Rima: »Spektrokemijska analiza v vakuumskem ultravioletu«. Predavanje se je nanašalo na določevanje ogljika, žvepla, fosforja in različnih oligoelementov v jeklu in drugih

materialih z metodami vakuumske spektroskopije. Po važnosti mu prav gotovo sledi predavanje prof. Kaiserja iz Dortmundu: »Fizika in tehnika iskrne razelektritve kot spektroskopski izvor svetlobe«, predavanje prof. Skribnerja iz ZDA: »Novi tipi spektroskopskih referenčnih materialov in njihova točna karakterizacija«, in predavanje prof. Töröka iz Budimpešte: »Nekaj problemov fotografskega dešifriranja emisijskih spektrov«. Zanimivo je sicer posebno, toda izredno naglo se razvijajoče področje vesoljske spektroskopije, ki raziskuje sestavo vesolja in nebesnih teles. Svetovne kapacitete v spektroskopiji nestrpno in željno čakajo tistih 22 kilogramov vzorcev, ki naj bi jih v letošnjem juliju prinesla posadka Appola 12 s površja Lune. Vsi ugibajo, kdo bo imel čast, da bo lahko določil kemijski sestav teh vzorcev.

Referate, ki se neposredno dotikajo naše železarske problematike, bi lahko razdelili na te skupine:

1. povečanje občutljivosti spektralne analize (26 predavanj),
2. povečanje reproduktivnosti spektralne analize (16 predavanj),
3. kompjutersko dešifriranje kvantometrijskih analiz (14 predavanj),
4. določevanje oligoelementov v železu in jeklu (21 predavanj),
5. izboljšava na področju vakuumske spektroskopije (9 predavanj).

Posebno zanimivo in edinstveno delo na področju jeklarstva predstavlja delo francoskih železarn na področju vključene kontrole; v njihovi tehniki poskušajo določevati elemente s pomočjo direktne spektroskopije neposredno v talini, brez predhodnega jemanja reprezentativnega vzorca. Princip je sicer znan, vendar je zelo zanimivo njihovo reševanje nastopajočih problemov, kot kombinacija visoke temperature in visokega vakuuma, samoabsorpcija spektralnih črt, motnje žlindre in podobno.

Na drugih področjih je bilo največ zanimivosti v zvezi z domačo problematiko v odseku fluorescence žarkov x. Tu je bilo večje število referatov, ki so obravnavali ustrezno analizo žlindre v črni metalurgiji, analizo legirnih in drugih dodatkov ter analizo rud, sintrov itd. Fluorescenca žarkov x se na teh področjih tako naglo razvija, da je nemogoče dobiti popoln pregled nad temi raziskavami; k temu precej prispeva tudi tajnost omejenih raziskav v modernem jeklarstvu in železarstvu. Večje število zelo zanimivih predavanj je obravnavalo lokalno analizo z laserjem. Ta lokalna analiza se po površini ne more primerjati z mikrosondo, saj laser zajame površino premera najmanj 25 μ , kar je približno stokrat več od mikrosonde; na srečo je tudi razlika v ceni opreme približno v istem razmerju. Za celo vrsto problemov je laser prav uporaben in se da montirati na vsak komercialni spektroskop. Nekaj konkretnih zanimivosti je bilo tudi na področju plamenske fotometrije in masne spektroskopije.

Na razstavi instrumentov pa je sodelovalo enajst proizvajalcev iz Evrope in Amerike.

Janez Perman, dipl. inž.

ZBOROVANJE DOKUMENTARISTOV IN INFORMATORJEV SLOVENIJE V MARIBORU

Dne 6. junija sem se udeležila strokovnega posvetovanja, ki ga je priredilo društvo dokumentaristov in informatorjev Slovenije Maribor. Posvetovanje je bilo v prostorih ZIT. Zbralo se je okrog 40 dokumentaristov, bibliotekarjev in knjižničarjev. Dosedaj je delovalo eno društvo dokumentaristov in informatorjev v Ljubljani, eno pa v Mariboru. Na posvetovanju, ki je bilo združeno z občnim zborom, pa smo se odločili za združitve obeh društev. Sedež društva bo vedno v tistem kraju, kjer ima stalno bivališče njegov predsednik, in tako ima sedaj društvo sedež v Mariboru. Sad dela mariborskega društva je »Katalog strokovnih publikacij mariborskega in celjskega industrijskega območja«, ki nam služi kot dober vir informacij. Vsako leto ga dopolnjujemo z novimi podatki o revijah. Katalog bomo sedaj še razširili na podjetja ljubljanskega območja. Poleg formalnosti, ki so pač nujne na vsakem občnem zboru, smo poslušali tudi dva referata. Inž. Ivanuška Melihar je podala referat o delu republiške in zvezne komisije za informatiko, Jože Kokole, dipl. phil., pa je podal referat o specializaciji na področju informatike v Angliji. Oba referata bosta objavljena v reviji »Nova proizvodnja«. Predavanju je sledila razprava, ki me je tudi spodbudila k pisanju tega članka.

V knjižničarskem oziroma dokumentacijskem žargonu se je v zadnjem času uveljavila beseda »informatika«. Uporabljamo jo takrat, kadar mislimo na dokumentacijsko dejavnost v najširšem pomenu. Temelj — materialna baza — informatike je knjižnica, njena nadgradnja je dokumentacijska služba in njen vrh je informacija. Če na hitro preletimo 2. izd. knjižice »Vodič po dokumentacijskih službah v Sloveniji«, ugotovimo, da je veliko podjetij in ustanov pri nas že spoznalo, da je informatika tista dejavnost, brez katere sodobno podjetje ne more shajati. Kljub temu tej dejavnosti še ni priznana tisto mesto, ki ji pripada. Večkrat je vzrok temu slabo delo ljudi, ki delajo v teh službah. Za knjižničarja je dovolj, da ima urejeno knjižnico in čaka na bralce (na svoje potrošnike), dokumentarist pa mora delo oziroma sadove svojega dela — informacije tudi forsirati. Seveda mora biti pri tem skrajno previden, da daje prave informacije na pravem mestu in ob pravem času, saj se ravno tu slabo pokaže »na deseto potenco«, za dobre strani te dejavnosti pa se niti ne ve ali pa noče vedeti. Kako daleč smo z informatiko pri nas, ali to besedo smemo uporabljati?

Iz članka inž. J. Rodiča: Da ne bi odkrivali smodnika in Amerike (Koroški fužinar 16, 1. 1966, str. 20—23), lahko razberemo želje in težnje po ustanovitvi in predstave o delu in organizaciji INDOK centra pri nas. Ob branju članka M. Gregor: INDOK center raste (Koroški fužinar 17, 1. 1967, str. 10—13) si že lahko ustvarimo sliko o našem INDOK centru. Kaj od povedanega se je uveljavilo, vedo tisti, ki se vsaj malo zanimajo za to delo. Glede tehnike obdelave dokumentov smo napredovali od klasične kartoteke za članke na si-

stem luknjanih kartic. Za informiranje smo uvedli bilten, ki ga izdajajo na Jesenicah in prinaša izvlečke iz tujih strokovnih revij, ki jih prejemajo knjižnice železarne na Jesenicah, Štorah in Ravnah. Nova pridobitev je tudi standardoteka, ki še ni popolna, je pa eden najbolj uporabljanih dokumentacijskih virov poleg biltena tehnične dokumentacije. Z izdelavo izvlečkov iz strokovnih revij za objavo v biltenu pa so še vedno težave. Nekateri to delo odklanjajo z izgovorom, da je to delo dokumentarista, čeprav vedo, da tega pri nas še nimamo. Tudi v podjetjih, kjer že imajo dokumentariste, ti ne delajo izvlečkov iz vseh strokovnih revij, saj vemo, da bi zaman iskali človeka, ki bi dobro poznal vsa področja dejavnosti določenega podjetja. Doba polihistorjev je minila in le v podjetju ali ustanovi, ki bi imela zelo ozko področje dela, bi shajali z enim dokumentaristom, seveda če bi bilo podjetje majhno. V glavnem si pomagajo povsod tako, da za določeno področje zadolžijo ljudi, ki so tam »doma« in ti delajo izvlečke iz strokovne literature, dokumentarist jih potem le uredi in pripravi za objavo. Glavna njeova naloga je, da skrbi za informiranje in pripravlja informacije. Tudi pri nas smo si zamišljali informiranje in dokumentiranje člankov na tak način. Deloma je to uspelo, veliko pa je tudi težav. Izdelovanje izvlečkov je res dodatna obremenitev naših raziskovalcev, inženirjev v obratih in drugih sodelavcev. Nekateri so to delo dobesedno tako tudi razumeli in so se ga otresli. Le nekaj jih redno in vestno pregleduje revije in redno dela izvlečke, čeprav želimo, da bi tako delali vsi. Vse premalo se zavedajo, da je tako delo pomembno za posameznike in za nas vse, saj se ob prebiranju revij srečujejo z novostmi iz svoje stroke in se s tem strokovno izpopolnjujejo, obenem pa pripravljajo informacije za druge. Kako bomo rešili ta problem in še vrsto drugih, ki se pojavljajo, ni odvisno od posameznika, ampak od nas vseh. Posebno veliko razumevanje bo potrebno, ko bomo

Med rožami

informacijsko dejavnost INDOK centra funkcionalno povezali z neposredno dokumentacijo raziskovalnih nalog. Sistem je izdelan in priprave so v taki fazi, da bomo v kratkem prešli na usmerjeno informacijsko dejavnost. Raziskovalne naloge so klasificirane po enakem klasifikacijskem sistemu kakor dokumentacijsko gradivo. Iz evidence raziskovalnih nalog bomo dobili vse podatke o sestavi teamov, ki so uspešno delali na posameznih strokovnih področjih. To bo potem najboljše vodilo za tekoče obveščanje. Strokovnjaki posameznih področij, evidentirani po klasifikacijskih oznakah, bodo tekoče informirani o vsem gradivu in o vseh novostih, ki se nabirajo pod klasifikacijsko oznako njihovega specialnega področja.

Marija Močilnik

ko iz dneva v dan brezskrbno meče po tleh. Reda pa se ne da naučiti čez noč.

Prihodnje leto bomo najbrž naši 350-letnici na čast zgrabili resno tudi na tem področju. Kar verjetno je, da bo tovarna takrat res lepa. Toda prav tako prerokujemo že zdaj, da ne bo taka tudi ostala, če ne bomo že zdaj začeli razmišljati o tem, kako vzgojiti ljudi k redu in ponosu na lepo železarno. Ravnanje ob priložnostih raznih visokih obiskov, ko smo čez noč vse očistili, čez noč pa vse tudi spet posvinjali, tako bojazen popolnoma opravičuje.

Ozelenitev železarne bo zahtevala določene investicije, torej denar, ta pa ne sme biti vržen proč.

n. r.

ZA DOBRO VOLJO

Ozelenitev železarne

Letošnjo pomlad smo lahko v železarni in okoli nje opazili zelo živahno vrtnarsko dejavnost. Dekleta, večinoma od mestnega komunalnega podjetja za čas sezone posojena železarni, so urejevale nasad pred upravo in gasilskim domom, ravna le navoženno zemljo vzdolž čistilnice, potem okoli TKR, pa še tu in tam. Šest ljudi je pod nadzorstvom našega vrtnarja nenehno na delu pri ozelenitvi in olepšanju naše železarne, kolikor jim pač dopuščata vreme in drugo delo, ki ga mimogrede tudi še morajo opraviti.

V pogovoru z našim vrtnarskim strokovnjakom smo zvedeli, da zaenkrat še ne obstaja ozelenitveni načrt za celo železarno, ampak gre za splošne in sprotne potrebe. Večkrat delo ni dovolj racionalizirano, saj morajo npr. delavke razkopavati in ravnati v grede kupe zemlje po cele dneve, ko bi večji del lahko mimogrede opravil buldozer.

Tu pa smo že pri eni od velikih težav našega vrtnarstva, pri pomanjkanju delav-

cev oziroma delavk. V času sezone, to je od aprila do oktobra, bi potrebovali deset ljudi, imamo pa jih skoraj polovico manj. Vrtnar nima kvalificiranega namestnika, tako da praktično nikoli ne sme biti odsoten dalj časa, niti v dopustnih mesecih ne. Dekleta, zaposlena pri vrtnarskih delih, morajo skrbeti tudi za čistočo na cestah in ravninah med obrati, pobirati papir in druge odpadke itd., tako da ostane za nego nasadov še manj časa.

Vse, kar smo doslej našli, kaže nedvomno dve značilnosti: želimo imeti lepo, zeleno in cvetočo železarno, nismo pa zaenkrat še pripravljani resno zgrabiti to stvar, najeti ljudi, dobro organizirati delo po premišljenem načrtu, nato pa kakorkoli poskrbeti, da bomo znali take pridobitve tudi čuvati. Res je namreč, da je marsikaj treba opraviti dvakrat, ker po nemarnem mimogrede zapelje težko vozilo na trato in jo uniči. Jalov posel je tudi, če pet deklet iz dneva v dan pobira papirčke po tovarni, tritisoč ljudi pa jih prav ta-

Politik

Ko so se skozi okno zaslišali zmagoviti vzkliki množice, se je francoski politik Talleyrand zadovoljno nasmehnil:

»Vidite, mi zmagujemo!«

Nekdo ga je začudeno vprašal:

»Kdo, mi?«

Državnik mu je potihoma odgovoril:

»To vam bom pa jutri povedal.«

Spomini

Ko je gospa de Staël sklenila, da bo napisala svoje spomine, jo je prijateljica vprašala:

»Ali se vam ne zdi, da bo poglavje o vaših ljubezenskih zgodbicah malo kočljivo?«

»Ne bojte se,« je odgovorila pisateljica, »moja slika v spominih bo le doprsna.«

Zloba

Sosed pek je tožil Sokratu, da ima na vrstu drevo, ki mu prinaša nesrečo. Na njem so se obesile že tri njegove žene.

Sokrat se je domislil prijazne Ksantipe in zaprosil peka:

»Dragi prijatelj, dovoli, da presadim tvoje drevo na svoj vrt.«

KULTURNA KRONIKA

Zdarski kvartet

OBNOVA TITOVEGA DOMA

Ravenska krajevna skupnost je junija priredila dva razgovora o obnovi Titovega doma ter o perspektivni gradnji novega kulturnega doma. Obakrat so bili navzoči kulturni in družbenopolitični delavci mesta. Dejstva so taka:

Titov dom je nujno potreben popravila, že pred dvema letoma pa je bil narejen tudi načrt za njegovo adaptacijo, ki bi po takratnem predračunu stala 180 milijonov starih dinarjev. Potrebne denarja ni, dom pa je tudi tako nestrokovno zgrajen, da večja vlaganja vanj ne bi bila smotrna. Novi kulturni dom bi stal vsaj pol milijarde in zato nanj še lepo vrsto let ne moremo računati.

Razprava je oblikovala naslednja stališča:

treba je sestaviti minimalni obnovitveni načrt Titovega doma, ki bo verjetno obsegal popravilo ostrešja, ureditev sanitarij, nabavo stolov in zavese, ter ga pred zimo izvesti. Potrebni denar bo treba zbrati pri družbenopolitičnih organizacijah in podjetjih na Ravnah, pri čemer je treba najti razen železarne še druge mecene.

Zamisliti pa si bo treba tudi, kaj vse naj bi obsegal novi kulturni dom, da bomo vsaj točno vedeli, kaj potrebujemo in želimo in da bomo potem lahko začeli iskati možnosti za uresničitev teh želja.

n. r.

OKTET V ŽDARU — KVARTET NA RAVNAH

V prvi polovici junija je ravenski Koroški oktet gostoval v pobratimskem mestu Ždaru nad Sazavo, kjer je imel vrsto nastopov, s katerimi so bili poslušalci zelo zadovoljni. Še in še so morali naši peti. V tovarni, katero so si ogledali, so ustavili

stroje, fantje so zapeli, nato pa so stroji spet stekli.

Čez teden dni so nam Čehi že vrnilo obisk. K nam je prišel ždarski godalni kvartet z opernim pevcem in priredil dva koncerta, prvega v mali bralnici študijske knjižnice za odrasle, drugega v kavarni doma železarjev za višje razrede ravenske osnovne šole.

Ravenčani so toпло pozdravili češke mojstre klasične glasbe, oni pa so tudi bili izredno zadovoljni z bivanjem pri nas. Posebno so pohvalili akustičnost študijske knjižnice, navdušeni pa so bili tudi nad našimi gorami.

KONCERT GLASBENE ŠOLE

Štirinajstkrat ste se leto za letom srečevali v Titovem domu z učenci glasbene šole, sedmega junija letos je bilo petnajstič. Dvorana je ista, vse je ostalo enako, le obrazi so drugi, novi so učitelji, mladi umetniki postajajo zrejši. Tisti, ki ste jih pred leti poslušali, so danes že učitelji na tej šoli, nekateri so profesorji in koncertanti, skladatelji, nekateri pa že segajo po teh naslovih. Tukaj so zrasli, tukaj začeli čutiti muziko, ko so še v zibelki poslušali čričkovo uspavanko in petje ptička za dobro jutro. To je bila simfonija mlade brezskrbnosti. Velike in življenja polne oči, ki so gledale v svet tako nadobudno, kot tega nihče ne premore, so iskale vir te prečudovite lepote, ki so jo kasneje spoznale kot muziko.

Trdo in okorno je od začetka, kot so majavi prvi koraki v svet in prvi »mama«. Pa gre pikica za pikico in že je tu prva pesmica, ponos mladega umetnika, kot pride za »mama« še »ata« in že imamo govornika. Tako je šlo naprej iz leta v leto, ko ste jih poslušali. Vedno več so znali, vedno

globlje so prodirali v labirinte glasbene arhitekture. Lahko bi jih naštel, a zakaj; vsi jih poznamo in smo nanje ponosni. Trdo so vadili in končno postali to, kar so. Postati dober amater ali pa celo umetnik in učitelj, predvsem pa biti človek, kulturna luč rodni dolini in poznejšim rodovom, je cilj tudi teh otrok, ki so letos nastopili. Zdaj igrajo samo še mamici in očetu v radost, vsem, ki jih razumejo in radi poslušajo, pa v vztrajno dokazovanje, da se tam gori na glasbeni šoli le nekaj naučijo.

Ni luksusa ta pouk, ni privilegij niti kaprica, temveč nujna potreba, ker se še ni rodil umetnik, kateremu bi znanje padlo z neba. Nekje se je moral učiti, nekdo ga je moral učiti in tudi živeti.

Glasbena vzgoja je pomemben dejavnik pri razvoju čustvenega življenja in srčne kulture. Aktivno glasbeno udejstvovanje, aktivno pri izvajanju ali pri sprejemanju ustvarja in oblikuje čustveni svet. Ti vplivi in pomoč pri iskanju resničnih glasbenih in kulturnih vrednosti so toliko pomembnejši danes, ko mnoge privlačnosti v svetu tehnike in znanosti mladega človeka vedno bolj intelektualizirajo. Zato želi glasbena vzgoja razviti predvsem sposobnost razumevanja glasbe in ljubezni do glasbe kot umetnosti. Želi, da bi ta odnos do nje postal in ostal trajna kulturna potreba.

Tako bodo morda kdaj tudi današnji otroci del svetilnika kulture slovenski Koroški in vodniki kasnejšim rodovom na poteh do resničnih lepote glasbenih umetnosti. Pridružimo se temu upanju, otroku, pesmi, upajmo v boljši kulturni hram!

Pa še iskrena hvala številnim obiskovalcem, mladim glasbenikom in učiteljem na šoli za res lep obisk in lepo izvedbo koncerta mladih.

Ivan Gradišek

JUBILEJ PLIBERŠKE EDINOSTI

15. junija zvečer je bila v Pliberku proslava 60-letnice slovenskega prosvetnega društva Edinost. Pred številnim občinstvom so v Schwarzlovi dvorani nastopili pevci iz Pliberka in Železne Kaple, šentanevski pavri pod vodstvom inž. Šipka, Koroški oktet in ravenska folklor.

Govornika Lovro Potočnik in predstavnik Slovenske prosvetne zveze iz Celovca sta prikazala zgodovinsko rast in sedanje stanje slovenske kulture in prosvete na Koroškem. 21. maja 1909 so kaplan Hornbek, Reš, Turk, Danijel in drugi v Mohoričevi hiši ustanovili Edinost. Danes pa sta gesli koroških Slovencev: premagovanje strankarskih razprtij in vključitev mladih v svoje vrste.

Prireditev je bila na kvalitetnem nivoju in so poslušalci vse nastopajoče nagradili s toplim aplavzom.

k.

MEDOBČINSKA REVILJA PIHALNIH ORKESTROV

V nedeljo, 8. junija, je bila na Ravnah medobčinska revija pihalnih orkestrrov, in sicer v organizaciji občinske zveze kulturno prosvetnih organizacij. Nastopile so štiri godbe: iz Mute, Slovenjega Gradca, Mežice in Raven. Za naš kraj je to vsekakor

Mala folklor

velika reč, sploh pa ker smo ob smrti okrajev pokopali tudi taka srečanja.

Izvedba vseh godb je bila več kot dobra in smo lahko ponosni, da imamo v našem koroškem kotu toliko kvalitetnih orkestrrov.

Spored je bil zelo pester, saj smo slišali dela od l. 1800 do danes. Godbeniki iz Mute in Slovenjega Gradca so izvajali spored po lastni izbiri, Mežičani in Ravenčani pa smo zaradi komisije, ki nas je prišla poslušat, izvajali tekmovalni program, ki poslušalcem morda ni bil kdove kako simpatičen, a ker je podpisan, smo ga pač morali igrati, če hočemo na republiško tekmovanje.

Vse je bilo lepo organizirano in igrano, izredno lepe pa so bile tudi uvodne besede inž. Mitje Šipka, ki jih citiram v nadaljevanju, ker jih je lahko malokdo slišal, a so vredne natisa in branja.

I. G.

DOBRODOŠLICA

Stara pripoved nam pripoveduje o mestu Jerihi, ki je s svojim mogočnim obzidjem dolgo kljubovalo oblegovalcem, tako da je izgledalo, da ne bo nikoli padlo. Tedaj se je vojskovodja spomnil izvirne misli. Okoli mestnega obzidja je postavil vojske ter jih velel oborožiti, toda ne z loki in puščicami, tudi ne s katapultami ali sulicami, temveč s trombami. Ko so trombe zapele tako silno, se je zidovje Jerihe zrušilo v prah in nepremagljiva Jeriha je klonila ter bila zavzeta z enim samim naskokom.

Ta pripoved, kakorkoli je stara in kolikor je legendarna, pa vendar vsebuje tisočletno resnico: glas trombe ruši nepremagljive ovire, glasba prodre tam, kjer se moč utruje, pesem omehča tudi kamenito srce in njena milina ozdravlja tam, kjer je zdravnikova roka omahnila.

Ko so se grški bogovi selili na Olimp, so vzeli s seboj glasbo, vzeli so jo, da bi jo imeli zase, ker je last bogov, ker je božanska. Vzeli so jo, da je ljudje ne bi oskrunili, pustili so je ljudem le delček, da bi ljudi spominjala na nadnaravne cilje in da bi jih vsaj za trenutek iztrgala iz sivine dneva, da bi jih blagoslavljala.

Tako so ljudje od pradavnih časov gojili ta nadnaravni dar, ga oblikovali in tako žlahtnega presajali iz grede tisočletja v tisočletje.

Danes smo jo presadili semkaj na Ravne, Zbrali so se prijatelji glasbe iz treh dolin. Ne zato, da se preizkusijo med seboj, temveč zato, da opravijo »žeganje« praznika melodije, vzeli bodo v roke harfo z Olimpa in ubirali bodo strune v čast boga umetnosti, v čast bajne ljubezni, v čast prijateljstva in nesebičnega sožitja med vsemi ljudmi na svetu. Zaigrali bodo visoko himno človečnosti, ki naj preglaši peklenski trušč bomb in mitraljezov v Vietnamu, zapolni naj ušesa, da ne bomo slišali krikov umirajočih v Biafri in kjerkoli na svetu, kjer vlada gorje. Zadonele bodo trobente v spomin s krvjo plačanih zmag malih ljudi in glas violine naj s srebrnimi prsti otare solze onim, ki z votlim srcem prosijo en sam žarek toplega prijateljstva.

V pesmi je moč, v glasbi je čudež, ki je starejši od ljudi. Ta čudež je protiutež smrti in razkroju, ki je človeka razdejal na stotisoče prvin v današnjem vrtoglavem času, ko iščemo sebe in iščemo prijatelja za sebe in v samem sebi čestokrat zaman. Kdor v naravi ne najde lepote in moči za življenje, kdor v pesmi ne

čuti balzama za dušo in kdor v delu ne najde oddiha, da bi večno živel, ta je obsojen na popolno smrt.

Naj bi ta shod naših godbenikov, ki je prvi v takem merilu v naši občini, pomenil prepoved našega človeka, naj bi mu vlil moči in občutek, da je ustvarjen za to, da ustvarja tudi tam, ustvarja prosvetljeno in plemenito družbo, kjerkoli je živel in bil.

Naj bi današnji glas tromb zrušil zidove kulturnega mrtvila, da nikoli ne bi izzvenela visoka pesem človekovega plemenitega poslanstva biti pravi človek, ne robot in suženj sebe in družbe, ki jo je sam posejal.

Vsem nastopajočim želim v imenu občinske zveze kulturno prosvetnih organizacij in v imenu vseh poslušalcev kar največ umetniškega užitka. Dobrodošli!

Mitja Šipek

ČESTITAMO

21. junija 1969 sta se na Ravnah poročila naš stalni sodelavec, ravnatelj glasbene šole Ivan Gradišek, in kulturna delavka iz bratskega Ždara na Sazavi Emilija Ptáčková. K prvemu takšnemu češko-koroškemu zakonu iskreno čestitamo.

Uredništvo

NAŠI GODBENIKI — SLOVENSKI PRVAKI

Konec junija je naša godba na pihala na 2. republiškem prvenstvu v Kopru dosegla 1.-2. mesto skupaj s Trbovljami. K uspehu iskreno čestitamo, več pa bomo o tem objavili v naslednji številki.

Uredništvo

ZA DOBRO VOLJO

Bodica

Velikega grškega dramatika je neki plešec javno napadel in opsoval. Evripides je nekaj časa mirno poslušal, nato pa dejal:

»Ničesar ne maram reči proti tebi, celo pohvaliti moram tvoje lase, da so pravočasno zapustili tako slabo glavo.«

Repač v remontu

Foto: Broman

ŠPORTNE VESTI

Mož na moža

Odbojka

26. junija 1969 se je končala koroška mladinska odbojgarska liga, ki jo vodi strokovni odbor za odbojko pri občinski zvezi za telesno kulturo na Ravnah. Kakor je bilo pričakovati, so se na najvišja mesta plasirali favoriti, malo je razočaral le ŠC. Najbolj pomembno pri tem tekmovanju je predvsem to, da so se vsa kola v redu odigrala, da ni bilo nobenih protestov in da si vsi želijo, da bi se občinsko tekmovanje v odbojki nadaljevalo tudi v jeseni.

Čestitati je potrebno vsem nastopajočim ekipam, od mladincev Železarnе Ravne, ki so dosegli prvo mesto, do zadnje plasirane ekipe mladincev mladinskega aktiva Reka, za katerega je že to velik uspeh, da je v tekmovanju kljub izredno slabim pogojem vzdržal do konca. Mogoče gredo prav tem vrlim mladincem iz Reke najiskrenejše čestitke.

Končni vrstni red: 1. Železarna Ravne 12 točk, 2. Gimnazija Ravne 12 točk, 3. Mežica 10 točk, 4. Črna 8 točk, 5. Šolski center Ravne 6 točk, 6. Žerjav 4 točke, 7. Prevalje 4 točke, 8. Reka 0 točk.

Rudnik Mežica najboljši

Na občinskem sindikalnem prvenstvu v odbojki, ki je bilo izvedeno zadnje dni maja v Mežici v organizaciji tamkajšnjega Partizana, je zmagala sindikalna ekipa Rudnika Mežica pred I. in II. ekipo Železarnе Ravne.

Pri tem tekmovanju velja omeniti, da je bilo zelo malo ekip, kar se nam zdi pravzaprav čudno, saj se odbojka igra tudi v Črni, Žerjavu in na Prevaljah.

Priznanja za mlade smučarje

Strokovni odbor za zimski šport pri občinski zvezi za telesno kulturo na Ravnah je letos prvič pripravil za vse dobre mlade

smučarje v naši dolini prijetno presenečenje. Na osnovi vseh startov v pretekli sezoni je strokovni odbor sestavil rang listo najboljših smučarjev in jim za njihove rezultate podelil priznanja v obliki pokalov, plaket in diplom. Povedati je potrebno, da so mladi tekmovalci nagraditev z navdušenjem sprejeli. Ta akcija strokovnega odbora za zimski šport je zelo dobro uspela, saj so bili nagrajeni najboljši mladi tekači, alpski tekmovalci in skakalci iz vse naše doline.

Pa pogledjmo, kateri so najboljši v posameznih disciplinah. Pri starejših mladincih v alpskem smučanju je prvi Germadnik iz Črne, sledita pa mu Šipek (Mežica) in Plesec (Črna). Pri mlajših mladincih je najboljši Leskovec iz Črne pred Borštnerjem in Cimermanom z Raven. Pri mlajših mladinkah imamo tak vrstni red: Jež in Matvoz (Ravne) in Kaker (Črna). Hölel in Potočnik si delita prvo mesto pri starejših

pionirjih, sledi mlajši Borštner (vsi Ravne). Kotnikova z Raven je najboljša pri starejših pionirkah, sledi Dretnikova iz Črne, tretja pa je Gornikova z Raven. Pri mlajših pionirjih je bil v lanski sezoni najboljši Gologranc (Ravne), drugi je bil Kolar iz Črne, tretji pa Grubar iz Mežice. Najboljši mlajši pionirki sta bili Čepelnikova iz Prevalj in Sušelova iz Črne. Pri cicibanih sta bila najboljša Komar in Štefanovič z Raven, pri deklicah pa Godčeva, Celcerjeva in Lenasijeva (vse Ravne).

V tekih najdemo same Ravenčane. Najboljši so bili: Gorenšek, Mozgan in Ugrin pri starejših mladincih, Gros, Brajnik in Marzel pri starejših pionirjih ter Kovčič, Zvonar in Mesarič pri mlajših pionirjih. Pri mlajših mladinkah in članicah vodi Bavčetova pred Mehovo in Zihovo.

Tako kot so vsi tekači z Raven, so vsi skakalci iz Črne. Pri mladincih krepko vodi Danilo Pudgar pred bratom Ivom in Kakerjem, pri pionirjih pa Ladinek, Kolarič in Grabner.

Predsednik strokovnega odbora za zimski šport tov. Tone Potočnik se je ob tej priložnosti zahvalil za dobro delo tudi vsem trenerjem iz naše doline in jim za njihovo delo podelil diplome. Kaže, da bo potrebno s tako prakso nadaljevati tudi v prihodnjih letih, seveda če bodo na razpolago finančna sredstva.

Namizni tenis

Mežičani so bili organizatorji sindikalnega občinskega prvenstva v namiznem tenisu, ki je po masovnosti in kvaliteti zelo dobro uspelo. V moštvenem tekmovanju je nastopilo kar 16 ekip (od tega dve ženski).

V tekmovanju ekip je zmagala Železarna Ravne I pred Rudnikom Mežica I in Rudnikom Mežica II, pri ženskah pa Železarna Ravne pred ekipo Zavoda za socialno varovanje. V tekmovanju posameznikov je v kategoriji do 35 let zmagal Auprih (Mežica) pred Bavčetom (Ravne) in Šteharnikom (Mežica). V kategoriji nad 35 let pa je zmagal Metelko pred Lešem in Gostenčnikom (vsi Ravne). Pri ženskah je zmagala Bavčetova (Ravne) pred Maklinovo (Mežica). Omeniti je še potrebno razveseljivo dejstvo, da je na tem tekmovanju nastopila tudi ekipa JNA iz Črne.

Ob tej priložnosti ne moremo mimo tega, da ne bi pohvalili dela strokovnega odbora

Enajstmetrovka

Foto: M. Angeli

Velik fant

za rekreacijo pri občinski zvezi za telesno kulturo, ki v sporazumu in s finančno pomočjo sindikalnega sveta organizira in vodi vsa občinska sindikalna tekmovanja.

Še ena telovadna akademija šolskega športnega društva

Šolsko športno društvo Mladost iz osnovne šole Prevalje je pod vodstvom Kopusarjeve in Srnka pripravila in uspešno izvedla telovadno akademijo na Prevaljah. Vsem nastopajočim in obema mentorjema za njihov trud in delo iskreno čestitamo.

ate

STRELJANJE

Po dolgem času se je uresničila želja strelcev iz Slovenj Gradca, da so dobili strelišče za malokalibrsko puško. To je obenem tudi prvo urejeno strelišče v koroški regiji. Strelišče ima 8 strelskih mest in bo z raznimi izpopolnitvami odlično služilo svojemu namenu.

Tudi strelci strelske družine »Knez Pepi« so že preizkusili svoje sposobnosti na tem strelišču. V drugem delu kvalifikacij za republiško prvenstvo so premagali strelsko družino »Fecro« Slovenj Gradec z rezultatom 1085:891. To srečanje je bilo 17. junija. Najboljši posameznik je bil izkušeni dolgoletni strelca Jože Homan z 231 krogi, sledi Evgen Korinšek 226 in Anton Spegel 217, vsi »Knez Pepi«.

V sredo, dne 25. junija, pa so se pomerili strelci strelske družine »ČAKI« Slovenj Gradec in SD »Knez Pepi« Ravne. Boljši so bili strelci »Knez Pepi«, ki so nastrelili 1187 krogov, »ČAKI« pa 1029 krogov. Med posamezniki je bilo takole: 1. Evgen Korinšek 228 (SD »Knez Pepi«), 2. Ožbi Fajmut 225 (ČAKI) itd.

Ravenski strelci si želijo, da bi razna tekmovanja lahko imeli tudi doma, na svojem strelišču. Tako pa morajo tekmovati samo po tujih streliščih, ker še svojega nimajo.

-ervi-

NOVE KNJIGE V STROKOVNI KNJIŽNICI

- 3587/145 Janez Žvokelj, Kvantitativno določevanje zadržanega austenita 1969.
- 3587/146 A. Kveder, Določevanje predelavnosti jekla s torzijskim preizkusom v vročem 1969.
- 3587/147 V. Gontarev, F. Pavlin, Kontrola atmosfere in temperature materiala v konti žarilni peči 1969.
- 4673 Albert König, Horst Köhler, Die Fernrohre und Entfernungsmesser 1969
- 4647 H. Benedikt, G. Raum, H. R. Tränkler, Übungsaufgaben zum Grundkurs der Messtechnik 1968.
- 4675 D. K. Lloyd and M. Lipow, Reliability: Management, Methods and Mathematics 1964.
- 4676 Bekir Dizioglu, Getriebelehre 1, 2, 3. 1967.
- 4674 H. Benedikt, G. Raum, H. R. sen, Baumaschinen Taschenbuch Ratgeber für die Baupraxis 1969.
- 4678 E. Ellmer, K. Langlatz, H. Weil, Prüfungsbuch für Chemielaboranten 1967.
- 4679 R. Gedye, A Manager's guide to Quality and Reliability 1968.
- 4680 P. Rivett, R. L. Ackoff, A manager's guide to Operational Research 1963.
- 4681 Spaethe — Trzebiatowsky, Metal Bearbeitung 1, 2. 1956.
- 4682 Arnold S. Judson, A Manager's guide to Making Changes 1966.
- 4683 Meyers Tabellenbuch 1967.
- 4684 Baustähle der Welt 1968.
- 3587/148 F. Vodopivec, L. Kosec, A. Kveder, O morfologiji in o topologiji nitridov in o njihovem zaviralnem vplivu na rast austenitnih zrn v jeklu 1969.
- 3587/149 J. Muster, Poskusi izdelave mas za oblogo vrat martinovk 1969.

ŽELEZARSKÉ ZANIMIVOSTI

Črni premog

V letu 1968 sta bili na vsem svetu nakopani 2,5 milijarde ton črnega premoga. Zanimivo pri tem je, da je po količini že dve leti na drugem mestu LR Kitajska, in to pred Sovjetsko zvezo, Veliko Britanijo in Poljsko. Statistika prikazuje, da količina nakopanega premoga v industrijsko razvitih državah ne narašča, ker se uporablja vedno več mazuta, plina in električne energije. Proizvodnja dežel v milijonih ton l. 1968 znaša:

1. ZDA	507
2. LR Kitajska	450
3. Sovjetska zveza	445
4. Velika Britanija	168
5. Poljska	127
6. Zahodna Nemčija	112

Madžarska hitro modernizira črno metalurgijo. V železarnah Ozd, Dunauvaroš in Czepel gradijo naprave za kontinuirano vlivanje gredic, ki bodo imele navpične kristalizatorje. V železarni Lenin v Miškovecu pa gradijo vakuumsko napravo za vakuumiranje pod prebodom firme Krupp.

Argentina se hoče do leta 1974 popolnoma osamosvojiti na področju uvoza izdelkov črne metalurgije. Največ uvaža iz ZDA po razmeroma visokih cenah. Sedaj izdeluje sama le 1,5 milijona ton jekla, planirajo pa proizvodnjo 4 milijone ton do leta 1974. Za gradnjo novih železarn v Argentini se zanimajo mnoge industrijske države, kot Zahodna Nemčija, Velika Britanija, Japonska, Sovjetska zveza in Avstrija.

Železarna Jesenice uspešno uporablja železovo rudo iz Alžirije. Ker je ta ruda bazična in ne potrebuje dodatka apnenca, se je proizvodnja dvignila, stroški pa so padli. Kljub temu še vedno predstavljajo plavži na Jesenicah glavno breme in glavni izvor izgube podjetja, saj so danes v svetu plavži rentabilni samo ob morju ali pa ob rudnikih železove rude.

J. R.

ZA DOBRO VOLJO

Leta

Že priletna »gos« je vprašala pesnika Baudelaira:

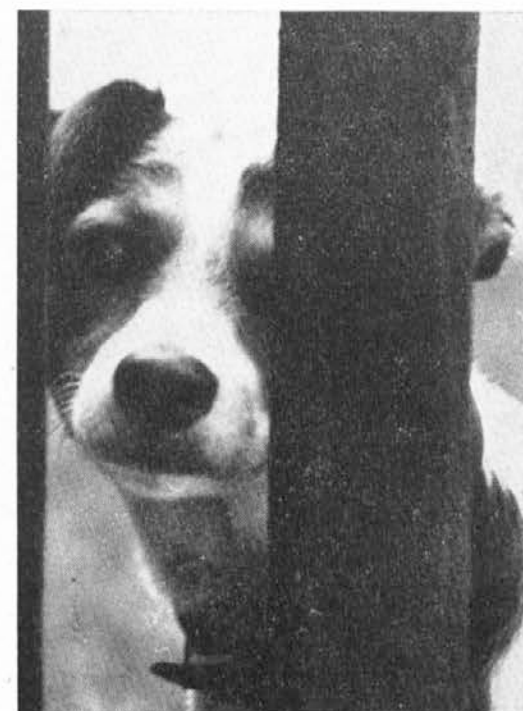
»No, gospod, koliko let mi prisodite?«

»Zakaj naj bi vam jih še prisojal, gospa?« se je vljudno nasmehnil pesnik, »saj jih imate že tako dovolj.«

Ženske

Francoskega pisatelja Fontenella so vprašali, v čem se bistveno razlikujejo ženske raznih narodov, in odgovoril jim je:

»Po svojem vedenju v primeru, če jim postane ljubček nezvest: Francozinja ubije svojo tekmo, Italijanka ubije ljubčka, Španka ubije tekmo in ljubčka, Nemka se sama ubije, Angležinja prekine zaroko, vse — razen Nemke — se pa poroče z drugim.«

Bi bil hud?

OBRATNE NEZGODE V JUNIJU 1969

Ivan Janžekovič, kovačnica — odpadek železa mu je padel na nart desne noge.

Vinko Račnik, kovačnica — pri gašenju požara v kladivarni si je poškodoval rebra na desni strani.

Av gust Grnjak, termoeenergetski — na poti iz delavnice v garderobo je padel in si izvinil desno nogo v gležnju.

Franc Kobolt, topilnica — z desno nogo je stopil na razbeljeno jeklo ter se opeknel.

Alojz Funtek, čistilnica — pri obračanju ulitka si je poškodoval prstanec na levi roki.

Štefan Košak, topilnica I — pri padcu v ogrevalno komoro SM peči si je nalomil medenične kosti.

Franc Stermec, topilnica II — pri montaži izolacijskih plošč si je poškodoval desno nogo v kolku.

Maks Senica, livarna — pri dviganju forme s pnevmatskim žerjavom mu je ročica stisnila palec na levi roki.

Peter Mongus, valjarna — pri obračanju gredice na šaržirnem traku mu je ta padla s traku na levo nogo in mu odrezala dva prsta.

Friderik Uršnik, topilnica II — z varilnim aparatom je razrezoval staro železo ter se pri tem opeknel po levi nogi.

Ivan Posrpnjak, livarna — s podložne plošče se mu je sesul vroč pesek po levi nogi.

Matevž Mager, čistilnica — pri obračanju jeklenih ulitkov s pomočjo električnega mostnega žerjava mu je stisnilo mezinec na desni roki.

JUNIJA SO NASTOPILO DELOVNO RAZMERJE

Jože Mlatej — NK, Jože Kašnik — NK, Maks Novak — NK, Uršula Rečnik — NK, Hinko Pristovnik — NK, Franc Benedičič — NK, Andrej Franc — NK, Drago Poberžnik — NK, Edvard Stumfl — NK, Ferdinand Navodnik — NK, Miroslav Osojnik — SS, Mate Maras — NK, Berthold Tratnik — PK, Karel Rečnik — PK, Jože Šumnik — NK, Ivan Repotočnik — PK, Drago Šuler — PK, Ciril Repas — PK, Jože Dvoršak — PK, Ivan Petrič —

Naši upokojenci

Marija Lačen, roj. 11. junija 1923, v železarni od 1. aprila 1964 kot čistilka v valjarni. Inval. upok. 7. junija 1969

Jakob Svetina I., roj. 12. julija 1914, v železarni od 17. februarja 1939 s presledki kot valjar v valjarni. Os. upokojen 12. junija 1969

Konrad Zakeršnik, roj. 26. novembra 1908, v železarni od 11. marca 1947 s presledki, nazadnje strojnik kompresorjev v energetske obratu. Star. upok. 11. junija 1969

PK, Jože Žagar — PK, Jože Lorenci — NK, Branko Mozgan — PK, Konrad Kristan — KV, Marjan Mlakar — PK, Marija Boženek — NK, Milan Merc — NK, Franc Mravljak — NK, Zmago Ozimic — KV, Alojz Rose — NK, Duro Jurovič — NK, Urban Hovnik — KV,

Mihael Grabner, roj. 5. septembra 1914, v železarni od 19. avgusta 1946 kot kontrolor pri TKR. Os. upokojen 30. junija 1969

Simon Kotnik, roj. 28. oktobra 1913, v železarni od 23. junija 1947 kot kovač v kladivarni. Os. upokojen 30. junija 1969

Ferdo Grobelnik, roj. 1. julija 1931, v železarni od 16. februarja 1951 s presledki, nazadnje vlačilec žice v jeklovleku. Inval. upok. 27. junija 1969

Anton Svetec — NK, Miroslav Zabernik — PK, Frančiška Kotnik — NS, Olga Gostenčnik — NS.

Vera Čegovnik — SS, Dragica Novak — NK, Marija Jezernik — NK, Jožica Novinšek — NK, Marta Kričej — NK, sprejete za določen čas.

ODŠLI SO IZ PODJETJA

Jože Jernejšek — NK, Janez Fajmut — KV, Jože Vaupot — VK, Milan Krajnovič — NK, Mladen Kordič — NK, Jože Moric — KV, Jakob Svetina — KV, Ferdo Grobelnik — NK, Konrad Zakeršnik — KV, Marija Lačen — NK, Rudolf Klemenc — KV, Adolf Pečnik — KV, Mihael Grabner — KV, Kotnik Simon — PK.

OBVESTILO

Obveščamo vse bralce, da se je uredništvo Informativnega in Koroškega fužinarja preselilo v gasilski dom, v nekdanjo pisarno Izletnika in Vektorja. Vzrok selitve je bila »stanovanjska« stiska v železarni. Vratarji sodelavcem, ki nas želijo obiskati, ne delajo težav.

Uredništvo

